

รายงานประเทศไทย
ในการอนุวัติอนุสัญญาว่าด้วย
การจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
ฉบับที่ ๖ - ๗ (ฉบับรวม)
(๒๕๔๖ - ๒๕๕๓)

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เมษายน ๒๕๕๘

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	๑
ความก้าวหน้าและข้อท้าทายในภาพรวม	๑
กระบวนการในการจัดทำรายงาน	๒
ข้อ ๑ ความหมายของ “ การเลือกปฏิบัติ ”	๓
ข้อ ๒ มาตรการ นโยบายเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี	๓
- สิทธิและหลักการความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ	๓
- กลไกในการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย	๓
ข้อ ๓ การประกันสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน	๗
- แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๗
- แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๘
- กลไกการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ และการคุ้มครองสิทธิ	๙
ข้อ ๔ มาตรการพิเศษชั่วคราว	๑๐
ข้อ ๕ บทบาทและเจตคติทางเพศ	๑๐
- ความรุนแรงต่อสตรี	๑๑
ข้อ ๖ การค้าหญิงและการแสวงหาประโยชน์จากผู้หญิง	๑๕
- สถานการณ์ทั่วไป	๑๕
- มาตรการทางนโยบาย	๑๕
- มาตรการทางกฎหมาย	๑๖
- มาตรการการป้องกัน	๑๖
- มาตรการคุ้มครองช่วยเหลือ การส่งกลับประเทศ และคืนสู่สังคม	๑๗
- ความร่วมมือระหว่างประเทศ	๑๘
- ข้อท้าทาย	๑๙
ข้อ ๗ การเมืองและราชการ	๒๐
- สถานการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	๒๑
- การมีส่วนร่วมของสตรีในพรรคการเมือง	๒๑
- การมีส่วนร่วมของสตรีในการบริหาร	๒๑

	หน้า
- การมีส่วนร่วมของสตรีในภาคเอกชน	๒๒
- มาตรการและความพยายามในการส่งเสริมสตรีให้มีส่วนร่วมทางการเมือง	๒๒
ข้อ ๘ การเป็นผู้แทนและการมีส่วนร่วมในระดับนานาชาติ	๒๒
ข้อ ๙ สัญชาติ	๒๓
ข้อ ๑๐ การศึกษา	๒๓
- นโยบายการศึกษาในภาพรวม	๒๔
- อัตราการอ่านออกเขียนได้ ทักษะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต	๒๔
- อัตราปีการศึกษาเฉลี่ยและอัตราการลงทะเบียนศึกษา	๒๔
- สาขาการศึกษา	๒๔
- การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย	๒๕
- สัดส่วนของครู-อาจารย์หญิง	๒๕
- การลดอคติทางเพศในการศึกษา	๒๕
- ทุนการศึกษา	๒๖
- การสอนเพศศึกษา	๒๗
ข้อ ๑๑ การจ้างงาน	๒๗
- สถานการณ์การจ้างงานในภาพรวม	๒๗
- นโยบาย/มาตรการ/แนวทาง/โครงการในการส่งเสริม ความเสมอภาคและการจ้างงานที่เท่าเทียม	๒๘
- ค่าจ้างและค่าตอบแทน	๒๘
- การส่งเสริมศักยภาพแรงงาน	๒๘
- การส่งเสริมสวัสดิการแก่แรงงานหญิง	๒๙
- การคุ้มครองสิทธิแรงงานสตรี	๒๙
- การป้องกันและให้การคุ้มครองจากการล่วงละเมิดทางเพศ	๓๐
- การคุ้มครองความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน	๓๑
- การประกันสังคม	๓๑
- แรงงานหญิงในการจ้างงานนอกระบบ	๓๒
- แรงงานหญิงต่างด้าว	๓๒
- แรงงานหญิงสูงอายุ	๓๓

	หน้า
ข้อ ๑๒ สุขภาพ	๓๓
- สถานการณ์สุขภาพโดยรวมของสตรี	๓๓
- อนามัยการเจริญพันธุ์	๓๓
ข้อ ๑๓ เศรษฐกิจและสังคม	๓๖
- ความยากจน	๓๖
- หัวหน้าครัวเรือนสตรี	๓๖
- สินเชื่อ	๓๖
- การประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	๓๖
- นันทนาการและวัฒนธรรม	๓๗
ข้อ ๑๔ สตรีในชนบท	๓๗
- สถานการณ์ทั่วไป	๓๗
- กลุ่มช่วยเหลือตนเองและสหกรณ์	๓๗
- การมีส่วนร่วมของสตรีในชุมชน	๓๘
- ด้านสุขภาพ	๓๘
- สตรีกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ	๓๘
- สตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๘
- ผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์	๓๙
ข้อ ๑๕ ความเสมอภาคทางกฎหมาย	๓๙
ข้อ ๑๖ สิทธิเกี่ยวกับการสมรสและครอบครัว	๔๐
- สิทธิเช่นเดียวกันในการสมรสและการหมั้น	๔๐
- การให้ความคุ้มครองระหว่างการสมรส	๔๐
- การขาดจากการสมรส	๔๐
- การสมรสซ้อน	๔๑
- สิทธิเช่นเดียวกันสำหรับคู่สมรสในส่วนการจัดการทรัพย์สิน	๔๑
- สิทธิและความรับผิดชอบในการปกครองบุตร	๔๑
- การใช้คำนำนาม	๔๑
- การใช้ชื่อสกุล	๔๑

	หน้า
ภาคผนวก ก	๔๓
ภาคผนวก ข	๔๕
ภาคผนวก ค	๔๖
ภาคผนวก ง	๔๗
ภาคผนวก จ	๔๘
ภาคผนวก ฉ	๔๙
ภาคผนวก ช	๕๐

สารบัญญัตราสาร

	หน้า
ตารางที่ ๑ กรณีสร้องเรียนด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อเด็ก เยาวชน สตรี และผู้มีความหลากหลายทางเพศ	๕๑
ตารางที่ ๒ คดีการค้ำมนุษย์ ปี ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๓ จำแนกตามประเภทคดี	๕๑
ตารางที่ ๓ ผู้เสียหายและผู้ต้องหาจากการค้ำมนุษย์ แยกตามประเภทคดี ปี ๒๕๕๓	๕๒
ตารางที่ ๔ จำนวน และร้อยละของสมาชิกวุฒิสภาจากการเลือกตั้งและสรรหา จำแนกเพศ	๕๒
ตารางที่ ๕ ร้อยละของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกเพศ รายภาค	๕๓
ตารางที่ ๖ จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนและแบ่งเขตเลือกตั้ง จำแนกเพศ	๕๓
ตารางที่ ๗ สัดส่วนหญิง/ชายในการเมืองส่วนท้องถิ่นและส่วนท้องถิ่น	๕๔
ตารางที่ ๘ จำนวนนักบริหารหญิง - ชาย ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ - ๒๕๕๓	๕๕
ตารางที่ ๙ ร้อยละของผู้บริหารในภาคราชการตามประเภท จำแนกเพศ	๕๕
ตารางที่ ๑๐ อัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากร ในช่วงปีพ.ศ.๒๕๔๓ และ ๒๕๔๘	๕๖
ตารางที่ ๑๑ จำนวนการเข้าศึกษาของนักเรียนในระบบการศึกษา จำแนกเพศ	๕๖
ตารางที่ ๑๒ ตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ๓ เอ: ขจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศ ในการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาภายในปี ๒๕๔๘ และในทุกระดับการศึกษาภายในปี ๒๕๔๘	๕๖
ตารางที่ ๑๓ จำนวนนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและเพศ พ.ศ. ๒๕๕๐	๕๗
ตารางที่ ๑๔ จำนวนนักเรียนหญิง-ชายในระดับอาชีวศึกษา	๕๗
ตารางที่ ๑๕ จำนวนนักเรียน นักศึกษาในโครงการกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ	๕๗
ตารางที่ ๑๖ สถานการณ์ทำงานของประชากรจำแนกเพศ	๕๘
ตารางที่ ๑๗ การส่งเสริมการจ้างงานสำหรับประชากรหญิงและชาย ระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๐-๒๕๕๒๕๙	๕๙
ตารางที่ ๑๘ เวลาที่ใช้ในการบริการในครัวเรือน และการให้บริการดูแลสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย ของประชากรอายุตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ	๖๐
ตารางที่ ๑๙ ค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือนของลูกจ้าง จำแนกเพศ	๖๐
ตารางที่ ๒๐ ร้อยละการพัฒนาศักยภาพแรงงานหญิงและชายระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๐-๒๕๕๑	๖๑
ตารางที่ ๒๑ ตารางเปรียบเทียบจำนวนของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามเพศ (พ.ศ.๒๕๔๙-๒๕๕๒)	๖๑

	หน้า
ตารางที่ ๒๒ จำนวนแรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติ (พม่า ลาว กัมพูชา) ที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย และได้รับใบอนุญาตทำงาน (มาตรา ๑๓ และมติ ครม.) ที่พระราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๒	๖๒
ตารางที่ ๒๓ จำนวนการจัดหางานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามเพศ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑	๖๒

รายงานการอนุวัติ
อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
ฉบับที่ ๖ - ๗ (ฉบับรวม)

บทนำ

๑. ประเทศไทยได้ภาคยานุวัติอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบของสหประชาชาติ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women – CEDAW) เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๒๘ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๘ ประเทศไทยได้เสนอรายงานทั้งสิ้น ๕ ฉบับ ฉบับที่ ๑ เมื่อพ.ศ. ๒๕๓๐ รายงานฉบับที่ ๒ - ๓ (ฉบับรวม) พ.ศ. ๒๕๔๐ และรายงานฉบับที่ ๔ - ๕ (ฉบับรวม) ปี ๒๕๔๕ รายงานฉบับนี้เป็นรายงานของรัฐบาลไทยในการอนุวัติอนุสัญญาฯ ฉบับที่ ๖ - ๗ (ฉบับรวม) ซึ่งครอบคลุมการดำเนินระหว่างปี ๒๕๔๖ - ๒๕๕๓ อย่างไรก็ตามความก้าวหน้าที่สำคัญนอกเหนือจากช่วงเวลาดังกล่าวได้แสดงไว้ในเชิงอรรถ

ความก้าวหน้าและข้อท้าทายในภาพรวม

๒. ประเทศไทยได้ดำเนินการตามอนุสัญญาฯ และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีอย่างจริงจัง โดยได้เผยแพร่ให้ข้อมูล รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนดำเนินการตามอนุสัญญาฯ และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาฯ และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี โดยในช่วงการรายงานฉบับนี้ ประเทศไทยมีความก้าวหน้าอย่างเด่นชัดในการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ทั้งในเรื่องกลไกในการดำเนินงานด้านสตรี โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีการบัญญัติและแก้ไขกฎหมาย เช่น การทบทวนประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการข่มขืนระหว่างสมรส การให้สิทธิแก่ผู้หญิงในการเลือกใช้นามและชื่อสกุล การจัดทำร่างพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. รวมทั้งสร้างความเข้าใจผู้ที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้มีความละเอียดอ่อนทางเพศ อย่างไรก็ตาม ยังคงพบว่ามีข้อท้าทายในเรื่องทัศนคติดั้งเดิมในสังคมและภาพเหมารวม การจัดเก็บข้อมูลจำแนกเพศที่เป็นระบบครบถ้วน และการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในทางการเมืองและการตัดสินใจที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำ เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยตระหนักถึงข้อท้าทายดังกล่าวและจะดำเนินการทั้งในมาตรการทางกฎหมายและทางปฏิบัติอย่างเต็มที่เพื่อขจัดข้อท้าทายดังกล่าว

๓. ในระดับระหว่างประเทศ ภายใต้การนำของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญและมีบทบาทอย่างแข็งขันในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีในระดับสากลในการดำเนินการเพื่อลดความรุนแรงต่อสตรี โดยในปี ๒๕๕๑ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงรับเป็นองค์ “ทูตสันถวไมตรี” ให้กับกองทุนการพัฒนาสตรีแห่งสหประชาชาติ (United Nations

Delopment Fund for Women – UNIFEM) ซึ่งปัจจุบัน คือองค์กรสหประชาชาติเพื่อความเสมอภาคระหว่างเพศและเสริมพลังแก่สตรีหรือองค์กรผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ หรือ UN Women (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women – UN Women) ในการต่อต้านความรุนแรงต่อผู้หญิง ซึ่งทำให้เกิดการขับเคลื่อนในการสร้างความตระหนักในการยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรีทั่วประเทศ และในส่วนของโครงการรณรงค์ระดับโลกภายใต้ “โครงการหนึ่งเสียงหยุดความรุนแรงต่อผู้หญิง” เพื่อรวบรวมรายชื่อสนับสนุนการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง จากการรวบรวมรายชื่อทั่วโลกจำนวน ๕,๐๖๖,๕๔๙ รายชื่อ ประเทศไทยเพียงประเทศเดียวได้รวบรวมรายชื่อจำนวน ๓,๑๒๓,๖๗๙ รายชื่อ ซึ่งเป็นการแสดงถึงการให้ความสำคัญในประเด็นดังกล่าวของประเทศไทย นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้สนับสนุนให้มีการทบทวนและกำหนดนโยบายในการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่คุมขังสำหรับผู้ต้องขังหญิงและกำหนดมาตรฐานที่มีมุมมองเพศภาวะสำหรับผู้ต้องขังหญิง เพื่อเพิ่มเติมข้อกำหนดและมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง ปี ๑๙๕๕ โดยประเทศไทยได้จัดทำเป็นข้อเสนอประเทศไทยเพื่อผลักดันให้เป็นข้อกำหนดของสหประชาชาติสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ (The United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยที่ ๖๕ ซึ่งข้อกำหนดกรุงเทพ นับเป็นแนวทางปฏิบัติฉบับแรกในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง ซึ่งเป็นแนวทางให้รัฐปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบภายในประเทศเพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมในสถานที่คุมขัง

กระบวนการจัดทำรายงาน

๔. รายงานฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นตามแนวทางฉบับรวมว่าด้วยรูปแบบและเนื้อหาของรายงานตามอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศซึ่งจัดทำโดยรัฐภาคีของสหประชาชาติเสนอต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญา พ.ศ. ๒๕๕๑ (Compilation of Guidelines on the Form and Content of Reports to be Submitted by States Parties to the International Human Rights Treaties 2008) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในกระบวนการจัดทำรายงานฯ โดยถือว่าเป็นโอกาสเพื่อทบทวนความก้าวหน้าของการดำเนินงานและเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายในประเทศ ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานฯ เพื่อร่วมกันพิจารณากำหนดกรอบและประเด็นในการจัดทำรายงาน โดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรภาครัฐ ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ ยังได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการโดยความร่วมมือของ UNIFEM (ปัจจุบัน คือ UN Women) รวมทั้งมีการจัดเวทีวิพากษ์รายงานฉบับดังกล่าว ๒ ครั้ง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมสาธารณะในกระบวนการจัดทำรายงานฯ

ข้อ ๑ ความหมายของ “ การเลือกปฏิบัติ ”

๕. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ ระบุว่า การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ จะกระทำมิได้ (ภาคผนวก ก)

๖. ตามที่คณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ได้เสนอแนะให้มีการกำหนดนิยามที่ชัดเจนในการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทั้งทางตรงและทางอ้อม ประเทศไทยจึงได้ผลักดันให้มี พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเป็นกฎหมายคุ้มครองผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศอย่างไม่เป็นธรรม มีสาระสำคัญ คือ ๑) การกำหนดความหมายของ “ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ” ๒) การมีคณะกรรมการระดับชาติ กำหนดนโยบาย แนวทางมาตรการต่างๆ และวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติทางเพศ (๓) มีบทกำหนดโทษผู้ที่กระทำการเลือกปฏิบัติ ๔) การเยียวยาผู้เสียหาย และ ๕) มีกองทุนส่งเสริมโอกาสและความเท่าเทียมระหว่างเพศ^๑

ข้อ ๒ มาตรการ นโยบายเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี

สิทธิและหลักการความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ

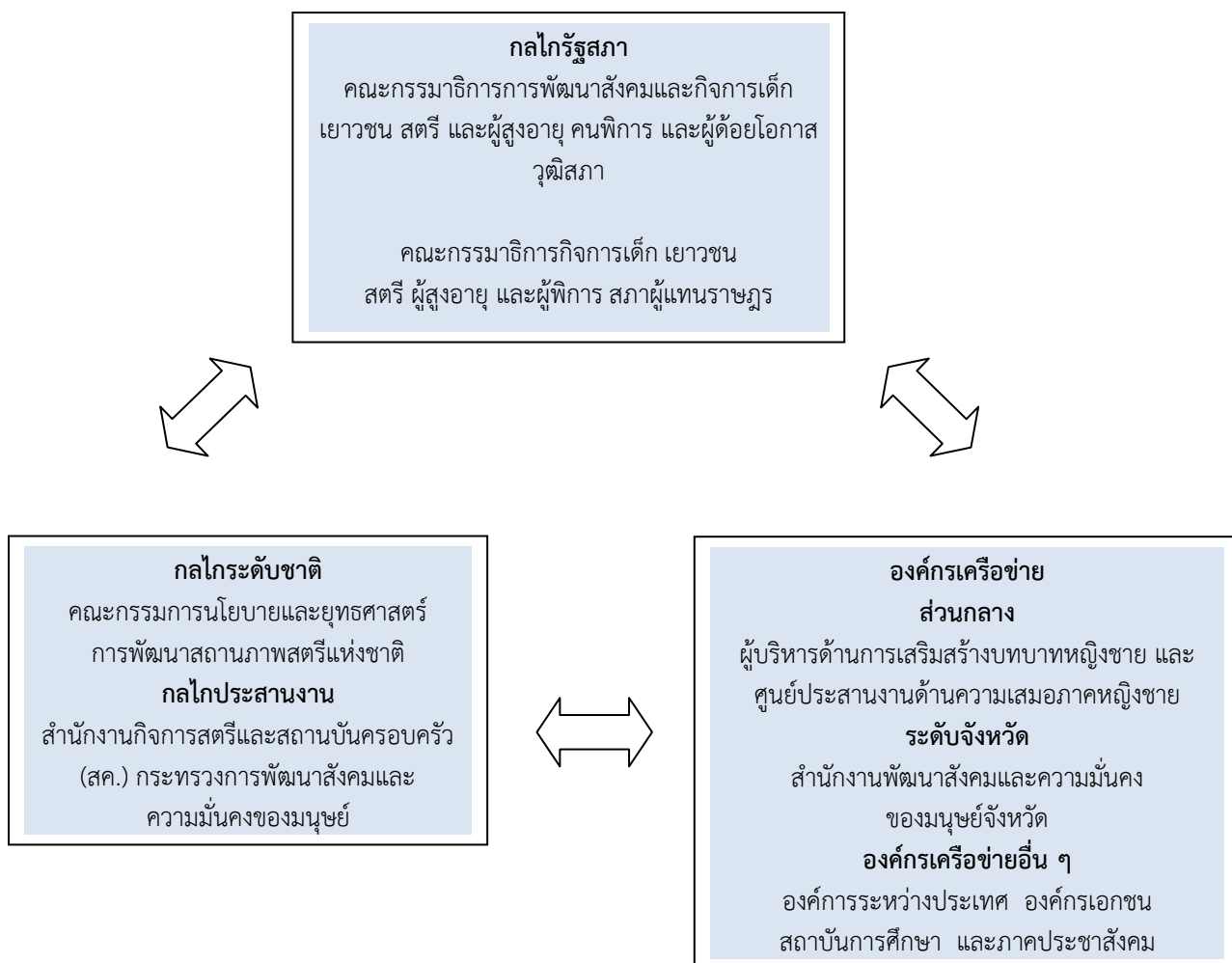
๗. นอกจากมาตรา ๓๐ แล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ประกันการคุ้มครองสิทธิสตรีและความเสมอภาคทางเพศ ในมาตรา ๔, ๕ , ๔๐ (๖) ๕๒ ย่อหน้า ๒ ๘๐ (๑) และ ๘๒ (ภาคผนวก ก)

กลไกในการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย

๘. เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประเทศไทยได้จัดตั้งกลไกการดำเนินการเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย ๓ ระดับ คือ ๑) กลไกทางรัฐสภา ๒) กลไกระดับชาติ และ ๓) กลไกส่วนกลาง ส่วนจังหวัด และองค์กรเครือข่าย

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘ และจะมีผลบังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

โครงสร้างกลไกการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและการส่งเสริมสตรี

กลไกทางรัฐสภา

๙. ประเทศไทยใช้ระบบ ๒ สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร กลไกในการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศในระบบรัฐสภา ได้แก่ คณะกรรมาธิการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา และคณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ สภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมาธิการทั้ง ๒ คณะ มีหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศ โดยระหว่างปี ๒๕๔๖ - ๒๕๕๓ คณะกรรมาธิการมีบทบาทในการผลักดันกฎหมายจัดการเลือกปฏิบัติและส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ การทบทวนประมวลกฎหมายอาญาเพื่อลงโทษการข่มขืนระหว่างการสมรส การให้สิทธิแก่ผู้หญิงในการเลือกใช้นามและชื่อสกุล และอื่น ๆ

กลไกระดับชาติ

๑๐. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ เพื่อกลไกระดับชาติในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ คณะกรรมการดังกล่าวมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ ประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากองค์กรพัฒนาเอกชน โดยมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย และแผนระดับชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทสตรี การเสนอให้มีกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน

กลไกประสานงานกลางระดับชาติ

๑๑. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ และเป็นหน่วยงานระดับชาติในการประสานงานในการกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการ และกลไกเพื่อพัฒนาศักยภาพสตรี และส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ และการพัฒนาครอบครัว สำนักงานฯ ยังมีหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อปฏิบัติพันธกิจของประเทศไทยตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสตรี

๑๒. ตามที่คณะกรรมการฯ ได้มีข้อห่วงใยในเรื่อง การย้ายกลไกประสานงานระดับชาติด้านสตรีจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มาสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะเป็นการลดอำนาจของกลไกระดับชาติในการบูรณาการเพศภาวะและการประสานงานกับภาคส่วนต่างๆ นั้น โดยข้อเท็จจริงแล้ว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติเป็นเพียงหน่วยงานระดับกอง ในขณะที่สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวเป็นหน่วยงานระดับกรมที่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และงบประมาณที่มากกว่า ยิ่งกว่านั้น การประสานการดำเนินงานของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวยังมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายสตรีได้ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในระดับภูมิภาค โดยผ่านหน่วยงานระดับจังหวัดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ประจำอยู่ทุกจังหวัด ซึ่งรายละเอียดของหน่วยงานระดับจังหวัดจะกล่าวถึงต่อไป

องค์กรเครือข่าย

กลไกในส่วนกลาง

๑๓. ในปี ๒๕๕๓ ผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officers – CGEO) และศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคหญิงชาย (Gender Focal Point – GFP) ซึ่งเป็นกลไกที่จัดตั้งขึ้นใน ๑๙

กระทรวง จาก ๒๐ กระทรวง รวม ๑๓๑ หน่วยงาน ประกอบด้วย ๑๒๗ กรม และ ๔ หน่วยงาน หน่วยงานดังกล่าวมีการจัดทำและดำเนินการตามแผนแม่บทด้านการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศครบถ้วนทั้ง ๑๓๑ หน่วยงาน

๑๔. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้ประเมินผลการดำเนินงานของ CGEO และ GFP เป็นประจำทุกปี เพื่อเรียนรู้แนวการปฏิบัติที่ดี และปรับปรุงยุทธศาสตร์การดำเนินงานของ GFP ซึ่งพบว่า ระหว่างปี ๒๕๔๗ - ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นการแต่งตั้ง CGEO และ GFP การดำเนินการของกลไกดังกล่าวจำกัดอยู่ในเรื่อง การส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศแก่บุคลากรในหน่วยงาน เช่น การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็ก การจัดอบรมบุคลากรให้มีความตระหนักในความละเอียดทางเพศภาวะในการทำงาน อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมา CGEO และ GFP มีการดำเนินงานที่ก้าวหน้ามากขึ้น โดยบูรณาการมุมมองเพศภาวะเข้าสู่แผนงานและโครงการของหน่วยงาน ซึ่งมีการพิจารณาให้รางวัลหน่วยงานที่มีผลการดำเนินการในการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศดีเด่นทุกปีเนื่องในโอกาสวันสตรีสากลของทุกปี ผลความสำเร็จ อาทิเช่น

กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับรางวัลปี ๒๕๔๙ จากการจัดเก็บข้อมูล จำแนกเพศครอบคลุมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งการจัดสวัสดิการในองค์กรที่เอื้อประโยชน์ทั้งหญิงชาย

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ได้รับรางวัลปี ๒๕๕๐ สำหรับการกำหนดระบบ สัดส่วนเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการฝึกอบรม รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรเพื่อยกระดับฝีมือแรงงานสตรี

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับรางวัลปี ๒๕๕๑ จากผลงานการจัดทำข้อมูล จำแนกเพศ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในการประมง และการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อบูรณาการมิติทางเพศ ในแผนงานโครงการ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน ได้รับรางวัลปี ๒๕๕๒ ในการฝึกอบรมให้ ความรู้ในเรื่องเพศภาวะให้แก่ นายจ้าง และผู้นำสหภาพแรงงาน และมีการริเริ่มจัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กในสถาน ประกอบการและชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน ได้รับรางวัลปี ๒๕๕๒ จากการกำหนด ประเด็นการล่วงละเมิดทางเพศให้เป็นข้อห้ามหนึ่งในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องเพศภาวะและการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ

กรมอนามัย ได้รับรางวัลปี ๒๕๕๓ จากความริเริ่มในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติอนามัย เจริญพันธุ์ พ.ศ. เพื่อให้ผู้หญิงได้รับบริการเฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการด้านอนามัยเจริญพันธุ์

ระดับจังหวัด

๑๕. ในระดับจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทั่วประเทศ ภายใต้กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก สำนักงานฯ ดังกล่าวได้ทำงานอย่างใกล้ชิดและได้รับการสนับสนุนด้านการเงินและวิชาการจากสำนักงานกิจการสตรีและ

สถาบันครอบครัว เพื่อกำหนดนโยบายและแผนงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ หน่วยงานดังกล่าวยังประสานงานกับองค์กรสตรีท้องถิ่นและองค์กรปกครองท้องถิ่นในการเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมสิทธิสตรี และยังได้มีการดำเนินกิจกรรมหลายกิจกรรม เช่น การอบรมผู้นำชุมชนให้เข้าใจและตระหนักเรื่องเพศภาวะ การสร้างระบบคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรีในชุมชน การจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน และการจัดสัมมนาสตรีระดับจังหวัดเพื่อเป็นเวทีแก่สตรีในการเสนอความเห็นในการพัฒนาชุมชนและประเทศ

องค์กรพัฒนาเอกชน ภาควิชาการและภาคประชาสังคม

๑๖. รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศโดยการทำงานในลักษณะสหวิชาชีพ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคมจึงมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการขจัดกาเลือกปฏิบัติต่อสตรี และการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ ภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันริเริ่มการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับมูลนิธิเพื่อนหญิงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในการสร้างระบบป้องกันและแก้ไขความรุนแรงต่อสตรีในชุมชน ดำเนินการศึกษาวิจัยด้านสตรี นอกจากนี้ องค์กรและเครือข่ายสตรียังมีการรวมกลุ่มและพัฒนาเป็นภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง เช่น เครือข่ายผู้หญิงพลิกโฉมประเทศไทย ซึ่งรวมตัวโดยมีเป้าหมายให้ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทยชุดต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันว่า กระบวนการและผลที่เกิดจากการขับเคลื่อนในกระบวนการและกิจกรรมทั้งหมดของคณะกรรมการทุกชุดจะมีมุมมองเพศภาวะ นอกจากนี้ การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีประจำจังหวัด อำเภอบล และตำบล ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ เพื่อส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองของประเทศ ซึ่งโครงการและกิจกรรมของคณะกรรมการดังกล่าวที่เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศและการพัฒนาสตรีได้รับการสนับสนุนงบประมาณและวิชาการจากรัฐบาล

ข้อ ๓ การประกันสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๗. แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นแนวทางในการดำเนินการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยได้มีการริเริ่มแผนฯ ฉบับที่ ๑ ในปี ๒๕๔๓ ซึ่งแผนฯ ดังกล่าวได้มีการพัฒนาแผนปฏิบัติการตามกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ครอบคลุมถึงสิทธิของกลุ่มต่างๆ อาทิเช่น สตรี ผู้หญิง เด็ก คนต่างด้าว ผู้สูงอายุ และผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ หลังจากนั้น ได้มีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (๒๕๕๒ – ๒๕๕๖) โดยมีเป้าหมายหลัก ในการสร้างสังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายสิทธิมนุษยชนในทุกระดับเพื่อดำเนินการในการปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยบูรณาการในแผนงานของหน่วยงาน

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑๘. ในช่วงการรายงานฉบับนี้ ประเทศไทยอยู่ในช่วงการดำเนินการตาม ๑) แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙) และ ๒) แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔)

๑๙. แผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ ๙ เน้นการพัฒนาศักยภาพสตรีในด้านต่างๆ เช่น การศึกษา สุขภาพอนามัย อาชีพ และการมีงานทำ การให้สตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกๆระดับ การส่งเสริมความคุ้มครองทางสังคม การพัฒนาสื่อเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี และการพัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการเพื่อดำเนินงานด้านสตรี จากการประเมินสถานการณ์สตรีภายหลังเสร็จสิ้นแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ ๙ พบว่าสตรีได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลายด้าน แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านการมีส่วนร่วมในระดับตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเมืองและการบริหาร รวมทั้งเจตคติเชิงลบต่อสตรีที่ยังปรากฏอยู่ในสังคมไทยซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศ และปัญหาสังคม เช่น ปัญหาความรุนแรงต่อสตรี ปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นต้น

๒๐. การจัดทำแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้นำผลจากการประเมิน ข้อท้าทาย และข้อเสนอแนะจากการดำเนินแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ ๙ มาเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางแผนฯ ซึ่งแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ ๑๐ มุ่งเน้นในการขจัดค่านิยม ความเชื่อดั้งเดิมและอคติทางเพศต่อผู้หญิง ที่เป็นรากฐานในการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และเป็นอุปสรรคที่กีดขวางความเสมอภาคภาคหญิงชาย เป้าประสงค์ของแผนฯ คือ

๑) เด็ก เยาวชน หญิงและชาย เคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ และความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย

๒) สัดส่วนของสตรีในภาคการเมืองและการบริหารเพิ่มขึ้น

๓) สตรีกลุ่มต่างๆ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วิธีการและการให้บริการสุขภาพอนามัยมากขึ้น และสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านอนามัยการเจริญพันธุ์

๔) อัตราการใช้ความรุนแรงต่อสตรีลดลง และสตรีที่ประสบปัญหาสามารถเข้าถึงบริการที่ช่วยแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างทั่วถึง

๕) สตรีมีส่วนร่วมและรับผลประโยชน์จากเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

๒๑. แผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้ถูกขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมจัดทำโครงการ/กิจกรรม เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้จัดการฝึกอบรมแก่ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศภาวะ ภาวะผู้นำ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่งเสริมทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินธุรกิจแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สตรี ในส่วนของกระทรวงสาธารณสุข ได้ฝึกอบรมให้บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ให้มีความตระหนัก และคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในเรื่องเพศภาวะ ในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ กระทรวงยุติธรรม ฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมิติหญิงชาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ ของสตรี

๒๒. จากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานครึ่งแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ ๑๐ พบว่า มีความก้าวหน้าใน การบูรณาการมุมมองเพศภาวะในการจัดกิจกรรมการและการให้บริการมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อท้าทาย การจัดเก็บข้อมูล การจัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และการรายงานข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้มีการนำประเด็น เหล่านี้ไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑^๒

กลไกการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒๓. ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระที่มีหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชน และเป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถ ร้องเรียนการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้อำนาจของภาครัฐ ระหว่างปี ๒๕๔๕ – ๒๕๕๒ มีเรื่องร้องเรียนต่อ ผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภาทั้งสิ้น ๒๐,๗๙๑ เรื่อง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิสตรี มีเรื่องร้องเรียนเกี่ยว การดำเนินงานล่าช้าของเจ้าหน้าที่ในคดีเกี่ยวกับความผิดทางเพศ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้เร่งรัดการดำเนินการ และตรวจสอบ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและเคารพสิทธิของผู้เสียหาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒๔. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นกลไกอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๖ คน มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะและข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลในเรื่อง การทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒๕. ระหว่างปี ๒๕๔๗ – ๒๕๕๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการด้านการส่งเสริม โอกาสและความเสมอภาคทางเพศ ทำหน้าที่ส่งเสริมการเคารพสิทธิและความเสมอภาคในโอกาสระหว่างเพศ ตลอดจนตรวจสอบเรื่องร้องเรียนในประเด็นดังกล่าว ในปี ๒๕๕๒ มีคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง ๒ คณะ คือ ๑) คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านสิทธิเด็ก สตรี และความเสมอภาคของบุคคล ๒) คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อตรวจสอบกรณีเด็ก เยาวชน และสตรี ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนใน ด้านกระบวนการยุติธรรม

^๒ ปัจจุบัน แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) ได้รับความเห็นชอบจาก คณะรัฐมนตรี และอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนฯ

๒๖. ระหว่างปี ๒๕๔๗ – ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กระทำต่อเด็ก เยาวชน สตรี และผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวม ๑๒๕ เรื่อง (ตารางที่ ๑) คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษา รวมทั้งไกล่เกลี่ย และรับฟังความเห็นจากคู่กรณี พยาน และผู้เกี่ยวข้องเป็นรายกรณี

ข้อ ๔ มาตรการพิเศษชั่วคราว

๒๗. ประเทศไทยตระหนักว่ามาตรการพิเศษเป็นวิธีการที่จะทำให้บรรลุซึ่งความเสมอภาค ดังจะเห็นได้จาก รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรค ๒ ซึ่งบัญญัติว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม” จากบทบัญญัติดังกล่าว การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่พิจารณาถึงความแตกต่างของบุคคลนั้น อาจส่งผลให้เกิดการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันได้ ดังนั้น การที่รัฐปฏิบัติต่อกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในลักษณะที่แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป เพื่อเป็นการขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลเหล่านั้น สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

๒๘. ทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนมีความพยายามร่วมกันในการผลักดันเพื่อให้มีมาตรการพิเศษชั่วคราวเพื่อลดความไม่สมดุลระหว่างหญิงชายในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเริ่มจากการปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดสัดส่วน หญิง : ชาย เป็น ๑ : ๑ ในสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของภาครัฐได้รณรงค์และฝึกอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ ยังได้มีความพยายามในการผลักดันพรรคการเมืองพิจารณา กำหนดสัดส่วนหญิงชายในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งขณะนี้ พรรคการเมืองกำลังพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอยู่

ข้อ ๕ บทบาทและเจตคติทางเพศ

๒๙. ด้วยตระหนักดีว่าเจตคติดั้งเดิมเป็นอุปสรรคต่อการความก้าวหน้าของสตรี แผนพัฒนาสตรีในช่วงพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (๒๕๕๐ – ๒๕๕๔) จึงมุ่งปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมและค่านิยมเพื่อเสริมสร้างความเสมอภาคทางเพศ มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการปรับเปลี่ยนเจตคติดั้งเดิมในโครงสร้างทางสังคมทุกระดับ

๑) สถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้อบรมวิทยากรในการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายในครอบครัว เพื่อขจัดทัศนคติดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและความรับผิดชอบทางเพศ โดยมีหลักการสำคัญ ๑) การให้เกียรติและห่วงใย ๒) การใส่ใจในหน้าที่ และ

๓) การสื่อสารอย่างสุนทรีย์ หลักสูตรได้เน้นในการจัดอคติทางเพศโดยสร้างความรู้ในเรื่อง ๑) รัฐพิธีและกฎหมาย ๒) เพศศึกษา ของหญิงและชาย ๓) การเข้าร่วมเครือข่าย ๔) มีหลักประกันของครอบครัว และ ๕) การรู้เท่าทันสื่อ

๒) สถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการสร้างความตระหนักในเรื่องมิติทางเพศ โดยการอบรมและสัมมนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เมื่อปี ๒๕๕๐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ศึกษาทบทวนตำราเรียน สื่อ/อุปกรณ์การสอนในระดับเตรียมอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และพบว่าหนังสือ ๑,๑๑๘ เล่ม มีเนื้อหาที่มีอคติทางเพศ ซึ่งได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการปรับปรุงเนื้อหาของตำราเรียน สื่อและอุปกรณ์การสอน

๓) พื้นที่สาธารณะ ได้มีการดำเนินการเพื่อรณรงค์สาธารณะในการสร้างเจตคติที่ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ เช่น การผลิตสารคดีข่าวสั้น ชุด “ก้าวสู่ความเสมอภาคหญิงชายกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” การมอบรางวัลสื่อสารมวลชนดีเด่นและสื่อมวลชนดีเด่นสร้างสรรค์ผลงานที่ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและจัดอคติทางเพศเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมที่ปรับเปลี่ยนเจตคติที่มุ่งเน้นกลุ่มเยาวชนโดยเฉพาะ เช่น กิจกรรมค่าย “ผู้นำเยาวชนเพื่อความเสมอภาคทางเพศ” และเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “สื่อสร้างสรรค์เพื่อความเสมอภาคทางเพศ” โดยกิจกรรมดังกล่าวมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับมุมมองเพศภาวะและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศผ่านสื่อที่หลากหลายที่จัดทำขึ้นโดยเยาวชน

ความรุนแรงต่อสตรี

๓๐. ความรุนแรงอันเนื่องมาจากอคติแห่งเพศยังคงปรากฏในรูปแบบต่างๆ เช่น ความรุนแรงในครอบครัว การล่วงละเมิดทางเพศ จากสถิติข้อมูลของศูนย์พึ่งได้ ซึ่งเป็นศูนย์ที่ให้บริการผู้เสียหายโดยทีมสหวิชาชีพพบว่า ในปี ๒๕๔๗ จากรายงานของศูนย์พึ่งได้ ๗๐ แห่ง มีเด็กและสตรีได้รับความรุนแรงและเข้ารับบริการในศูนย์พึ่งได้ ๖,๙๕๑ คน คิดเป็น ๑๙ รายต่อวัน ในปี ๒๕๕๒ จากรายงานของศูนย์พึ่งได้ ๖๐๒ แห่ง พบว่าผู้ที่ประสบปัญหาความรุนแรงจำนวน ๒๓,๔๙๙ คน คิดเป็น ๖๔ รายต่อวัน และปี ๒๕๕๓ มีจำนวน ๒๕,๗๔๔ คน คิดเป็น ๗๐.๕ รายต่อวัน^๓ ซึ่งรูปแบบความรุนแรงส่วนใหญ่ ร้อยละ ๔๘.๓๓ เป็นความรุนแรงทางร่างกาย ร้อยละ ๔๓.๕๔ เป็นความรุนแรงทางเพศ และร้อยละ ๖.๒ เป็นความรุนแรงทางจิตใจ โดยผู้กระทำส่วนใหญ่ ร้อยละ ๗๐ เป็นคู่รัก และคู่สมรส ในขณะที่บุคคลในครอบครัว ได้แก่ ญาติ แม่/พ่อ หรือแม่เลี้ยง/พ่อเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๔ ๒.๕๓ และ ๑.๖๙ ตามลำดับ

๓๑. นับจากปี ๒๕๔๖ ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรี โดยมีความพยายามร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนทั้งการดำเนินการมาตรการทางกฎหมาย การป้องกัน และมาตรการในการฟื้นฟู ดังนี้

^๓ แนวโน้มของการรายงานจำนวนผู้ถูกกระทำความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายเฉพาะในเรื่องความรุนแรงต่อสตรี การจัดบริการอย่างครบวงจรสำหรับผู้ถูกกระทำความรุนแรง และความตระหนักของสาธารณะต่อปัญหาความรุนแรงต่อสตรีที่เพิ่มมากขึ้น

มาตรการทางกฎหมาย

๓๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติสิทธิและการคุ้มครองจากความรุนแรงไว้ในมาตรา ๔, ๔๐ (๖), ๕๒ และ ๘๑ โดยเฉพาะมาตรา ๘๑ (๒) และ (๕) บัญญัติว่า รัฐจะต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม โดยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว (ภาคผนวก ก)

๓๓. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองบุคคลจากจากความรุนแรงในครอบครัวในทุกรูปแบบตามหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ขณะเดียวกันก็เป็น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว พระราชบัญญัติเน้นการวิธบำบัด พื้นฟู เยียวยาผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว และปรับทัศนคติรวมไปถึงพฤติกรรมผู้กระทำความรุนแรงแทนการลงโทษทางอาญา เพื่อให้มีโอกาสกลับตัว และยับยั้งการกระทำผิด และพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว นอกจากนี้ พระราชบัญญัตินี้ ยังได้กำหนดให้มีมาตรการชั่วคราวในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และ ส่งเสริมความร่วมมือจากทีมสหวิชาชีพในหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และสื่อมวลชน ในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร้องทุกข์จนถึงกระบวนการในชั้น ศาล การไกล่เกลี่ยยอมความ และการนำเสนอข่าวความรุนแรงในครอบครัว

๓๔. สารสำคัญของกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้ที่เราพบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวมีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้สังคมตระหนักว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสังคมและทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้มีกระบวนการเยียวยาโดยทีมสหวิชาชีพ ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะได้รับการดูแลรักษาด้านจิตใจ และได้รับการปกป้องไม่ให้ถูกกระทำซ้ำ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ผู้ถูกกระทำเป็นการชั่วคราว (temporary protection) เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำจากการถูกกระทำความรุนแรงระหว่างการสอบสวนหรือฟ้องศาล

๓๕. เพื่อให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติและเคารพถึงสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียหาย ได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ ๑) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ผ่านสื่อต่างๆ ๒) การออกกระเบียบหรืออนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ๓) จัดอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะผู้บังคับใช้กฎหมาย พนักงานสอบสวน ผู้ประนีประนอม ๔) สนับสนุนการจัดตั้งและเสริมสร้างความเข้มแข็งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ๗๖ แห่งทั่วประเทศ ๕) จัดทำระบบข้อมูลและการรายงานข้อมูลความรุนแรงอย่างเป็นระบบ โดยได้

พัฒนาเว็บไซต์ www.violence.in.th เพื่อเป็นฐานข้อมูลกลาง และ ๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในเรื่องการป้องกัน คຸ້ມครอง ช่วยเหลือ และฟื้นฟูเยียวยา

๓๖. ตามที่คณะกรรมการได้มีข้อหว่างไยว่าพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวเน้นความสมานฉันท์ และอาจนำไปสู่การสูญเสียสิทธิของผู้หญิงในการมีชีวิตอยู่โดยปราศจากความรุนแรงนั้น ประเทศไทยตระหนักถึงข้อหว่างไยดังกล่าว จึงได้มีการฝึกอบรมสร้างความเข้าใจและความตระหนักแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ ให้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของสตรี และความสมัครใจของผู้หญิงในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ เป็นสำคัญ นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำแนวปฏิบัติและกฎระเบียบเกี่ยวกับการทำงานของภาคส่วนต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและที่เกี่ยวข้อง

๓๗. นอกจากนี้ ประเทศไทยร่วมกับ UN Country Team Thailand โดยการสนับสนุนเงินทุนจากกองทุนสหประชาชาติเพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง ได้ริเริ่มจัดทำโครงการทุกบ้านปลอดภัย : การสนับสนุนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคຸ້ມครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง ๓ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕ โดยมีเป้าหมายให้ผู้หญิงและเด็กหญิงที่เผชิญความรุนแรงในครอบครัวได้รับการคຸ້ມครองและบริการผ่านกลไกสหวิชาชีพระดับชาติ กลยุทธ์ในการดำเนินการประกอบด้วย ๑) การจัดตั้งกลไกการประสานงาน ๒) การพัฒนาตัวชี้วัดและการจัดทำรายงาน ๓) การพัฒนาสมรรถนะ และ ๔) การดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ ได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อาทิ การทบทวนนโยบาย แผนงาน กลไกการประสานงานและสมรรถนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดตั้งคณะทำงานด้านวิชาการเพื่อการประสานงานด้านสถิติและตัวชี้วัด การศึกษาการจัดการปัญหาตาม พ.ร.บ.ในพื้นที่นำร่อง และการศึกษาวิเคราะห์เชิงลึกเรื่องการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อสตรีและมิติทางเพศ

มาตรการในการป้องกัน

๓๘. การปรับเปลี่ยนเจตคติ ทศนคติดั้งเดิม และค่านิยม เป็นข้อท้าทายซึ่งต้องอาศัยเวลาและความพยายามอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยจึงได้ให้ความสำคัญในการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี รวมทั้งสร้างความตระหนักว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นมิใช่เรื่องส่วนบุคคลแต่เป็นประเด็นสาธารณะ มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในเดือนพฤศจิกายนของทุกปีอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ประกาศให้ปี ๒๕๕๓ เป็น “ปีแห่งการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว” อีกด้วย

๓๙. เพื่อสร้างเครือข่ายภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการยุติความรุนแรง จึงมีการสร้างระบบคຸ້ມครองและพิทักษ์สิทธิสตรีในชุมชนขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๑ เพื่อให้สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดมาตรการและสร้างระบบในการเฝ้าระวังปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว โดยได้ดำเนินการพัฒนาชุมชน

นำร่องทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ชุมชนในสวนภูมิภาค และชุมชนที่มีกลุ่มเปราะบาง กลุ่มชาติพันธุ์ และได้เผยแพร่เพื่อขยายผลการศึกษาและพัฒนาชุมชนนำร่องไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ทั่วประเทศ นอกจากนี้ ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาชนเป็นศูนย์กลางในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหา ให้คำแนะนำ และส่งเสริมการเรียนรู้ในแก่ครอบครัว ในปี ๒๕๕๔ มีศูนย์ดังกล่าวทั่วประเทศ ๖,๗๕๔ ศูนย์ กิจกรรมที่ดำเนินการ อาทิ การเวทีแลกเปลี่ยนในประเด็นความเสมอภาคทางเพศ มาตรการการป้องกันและการฟื้นฟูความรุนแรงในครอบครัว

มาตรการในการให้ความช่วยเหลือ/ฟื้นฟู

๔๐. รัฐบาลร่วมกับองค์กรเครือข่ายได้ร่วมดำเนินการเพื่อสร้างแนวทางและมาตรการให้ความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพครบวงจร และเน้นการทำงานแบบสหวิชาชีพ ดังนี้

๑) ศูนย์พึ่งได้ จัดตั้งขึ้นในโรงพยาบาลของรัฐทุกแห่ง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๒ เพื่อจัดบริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤติจากความรุนแรง ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางเพศโดยทีมสหวิชาชีพ ในปี ๒๕๕๔ มีศูนย์ในโรงพยาบาลชุมชนและสถานีอนามัย ๑๕๐ ศูนย์ทั่วประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๔๗ ที่มีจำนวน ๗๐ ศูนย์ และมีโครงการจะขยายไปยังโรงพยาบาลชุมชนทั่วประเทศ รวม ๗๓๔ แห่ง

๒) ศูนย์ประชาบดี หรือ สายด่วน ๑๓๐๐ เป็นศูนย์ให้บริการ ๒๔ ชั่วโมง ภายใต้ดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจในการให้บริการรับเรื่องร้องเรียน การให้คำปรึกษาทางสังคม และการให้บริการในภาวะวิกฤติ โดยนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยา นอกจากนี้ ในส่วนขององค์กรเอกชน เช่น มูลนิธิเพื่อนหญิง ฯลฯ ยังมีบริการให้คำปรึกษาทางสังคม การคุ้มครองสวัสดิภาพ และการดำเนินการทางกฎหมายด้วย

๓) บ้านพักเด็กและครอบครัว ได้จัดตั้งขึ้นในทุกจังหวัดทั่วประเทศเพื่อเป็นสถานที่พักพิงชั่วคราวสำหรับเด็กและครอบครัวที่ประสบปัญหาวิกฤติ โดยมีบริการให้คำแนะนำปรึกษา การคุ้มครองสวัสดิภาพและจัดบริการขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้ประสบปัญหา รวมทั้งประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ ยังมีบ้านพักฉุกเฉินขององค์กรเอกชนที่เปิดให้บริการ เช่น บ้านพักฉุกเฉินของสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ

๔๑. แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการที่เป็นมิตรกับเด็กและสตรีในกระบวนการยุติธรรม เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความเข้าใจถึงสิทธิมนุษยชน มิติหญิงชาย และธรรมชาติของผู้เสียหาย เพื่อให้บริการที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๔๒ ในการสอบสวนผู้เสียหายที่เป็นสตรีและเด็ก ศาลอาญาธนบุรีเป็นศาลต้นแบบในการให้บริการที่เป็นมิตรแก่เด็กและสตรี มีการดำเนินการ ได้แก่ ๑) การจัดตั้งห้องพิจารณาคดีเฉพาะซึ่งติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างผู้เสียหายและจำเลย ๒) การจัดทำแฟ้มพิเศษสำหรับคดีเกี่ยวกับเด็กและสตรี เพื่อให้ผู้พิพากษาและอัยการตระหนักว่าเป็นคดีที่มีความละเอียดอ่อน ๓) การฝึกอบรม

ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมในเรื่องความเสมอภาค สิทธิมนุษยชน และการพิจารณาคดีพิเศษที่มีความอ่อนไหว เพื่อให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและลดการกระทำ ความรุนแรงซ้ำต่อผู้เสียหาย และ

๔) การให้บริการคลินิกจิตสังคม

ข้อ ๖ การค้าหญิงและการแสวงหาประโยชน์จากผู้หญิง

สถานการณ์ทั่วไป

๔๒. ประเทศไทยเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากผู้หญิง จากสถิติข้อมูลของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง พบว่า ในปี ๒๕๔๙ มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ๑๘๘ คน ปี ๒๕๕๐ มีจำนวน ๙๙ คน ปี ๒๕๕๑ มีจำนวน ๑๓๑ คน ปี ๒๕๕๒ มีจำนวน ๗๕ คน และปี ๒๕๕๓ มีจำนวน ๗๐ คน (ตารางที่ ๒) การค้ามนุษย์และแสวงหาประโยชน์จากผู้หญิงมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การค้าประเวณี การบังคับใช้แรงงาน และการนำคนมาขอทาน (ตารางที่ ๓)

มาตรการทางนโยบาย

๔๓. เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ รัฐบาลได้ให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากตระหนักว่า การค้ามนุษย์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงซึ่งทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ ร่วมกันในการดำเนินการ

๔๔. นโยบายและแผนระดับชาติเรื่องการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงภายในประเทศ และข้ามชาติ พ.ศ. ๒๕๔๖ – ๒๕๕๓ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ประกอบด้วย ๗ แผนหลัก คือ ๑) การป้องกัน ๒) การให้ความช่วยเหลือคุ้มครอง ๓) การดำเนินงานทางกฎหมาย และการปราบปราม ๔) การส่งกลับและคืนสู่สังคม ๕) การจัดทำระบบข้อมูล การติดตามและประเมินผล ๖) การพัฒนา กลไก การบริหาร และการจัดการ และ ๗) การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

๔๕. คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบให้ประกาศใช้นโยบาย ยุทธศาสตร์ และ มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๙ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้เป็น แนวทางการดำเนินงานในการจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมาย คือ ๑) เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ และผลักดันมาตรการป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ การพัฒนา กลไกเชิง นโยบายและการขับเคลื่อน และการพัฒนาและบริหารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัว และชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ๓) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย เข้าถึงบริการของรัฐอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และ ๔) ผลักดันการดำเนินการอย่างจริงจัง เข้มงวด ในการจัดการกับ ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ค้ามนุษย์และผู้เสียหายจาก การค้ามนุษย์

๔๖. ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๘ ทำหน้าที่เป็นกลไกประสานงานกลางด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ บูรณาการข้อมูล บริการ และการดำเนินการของส่วนราชการทุกกระทรวง หน่วยงานกลางประสานการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ระดับชาติ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระดับจังหวัด ได้แก่ คณะกรรมการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และผู้แทนจากส่วนราชการและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ สำหรับกลไกแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนอกประเทศ มีเอกอัครราชทูต/กงสุลใหญ่เป็นประธาน และมีกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานจากหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ และชุมชนไทยในต่างประเทศ

มาตรการทางกฎหมาย

๔๗. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ ๒ คณะ คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) และคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกค.) คณะกรรมการชุดแรก รับผิดชอบการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์การต่อต้านการค้ามนุษย์ ขณะที่คณะกรรมการชุดที่สองมีภารกิจในการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับพันธกิจภายใต้กลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคี พระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้การค้ามนุษย์เป็นฐานความผิด และเพิ่มบทลงโทษที่รุนแรงมากขึ้นสำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมกับการค้ามนุษย์ การให้ช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงที่พักชั่วคราวและการคุ้มครองที่เป็นไปตามหลักการสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๔๘. มีการอบรมเพื่อเผยแพร่และให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติดังกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ ระหว่างปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๔ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรม ๗,๘๕๑ คน

๔๙. นอกจากนี้ ได้ใช้มาตรการยึดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและการปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาใช้กับการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ ในช่วงการรายงาน ศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ๔ คดี มูลค่าทรัพย์สินประมาณ ๗ ล้านบาท

มาตรการด้านการป้องกัน

๕๐. ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด ๗๕ จังหวัด ได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และภัยของการค้ามนุษย์เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักและป้องกันตนเองจากกระบวนการค้ามนุษย์ ในปี ๒๕๕๔ มีผู้เข้ารับการอบรมประมาณ ๗,๕๖๐ คน

๕๑. การสร้างความตระหนักและรณรงค์เผยแพร่ความรู้ และการสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวัง โดยการผลิตและเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ตัวอย่างที่ดีในเรื่องนี้ได้แก่ ๑) การกำหนดให้วันที่ ๕ มิถุนายนของทุกปี เป็นวันรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ มีการจัดกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เช่น เวทีสัญจรรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดที่เป็นพื้นที่เสี่ยงการประชุมเชิงปฏิบัติการและเวทีเสวนาในกรุงเทพฯ และภายในบริเวณสถานีนขนส่งและสถานีรถไฟในจังหวัดเป้าหมายที่เป็นพื้นที่เสี่ยง การผลิตสโปดโทรทัศน์โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำในการรณรงค์ การจัดเวทีสัญจรให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้แก่ศูนย์ปฏิบัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์เพื่อดำเนินการกิจกรรมและรณรงค์การต่อต้านการค้ามนุษย์ ๒) การสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคม ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนจากการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายนักเรียนในการร่วมกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียน การจัดตั้งเครือข่ายสตรีไทยและเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายอาสาสมัครคนไทยในประเทศต่างๆ

๕๒. ประเทศไทยได้พยายามป้องกันแรงงานอพยพทั้งของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านจากการเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยการสร้างความตระหนักเพื่อลดความเสี่ยงในการถูกหลอกลวงและตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีการผลิตสื่อเป็นภาษาพม่า ลาว กัมพูชา และไทย เผยแพร่ตามด่านตรวจคนเข้าเมือง ให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสาธารณะ นอกจากการดำเนินการดังกล่าว ยังมี การจัดตั้งศูนย์บริการไปทำงานต่างประเทศเป็นบริการเบ็ดเสร็จในจุดเดียว (One Stop Service) ให้บริการแก่แรงงานไทยเพื่อคุ้มครองไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากองค์กรที่ผิดกฎหมาย

มาตรการคุ้มครองช่วยเหลือ การส่งกลับประเทศ และการคืนสู่สังคม

๕๓. ในปี ๒๕๕๒ กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ และการปราบปรามผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

๕๔. กระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการพัฒนา มีการกำหนดนิยาม “เหยื่อการค้ามนุษย์” เพื่อเกิดความชัดเจนและความถูกต้องในการคัดแยกผู้เสียหาย ซึ่งดำเนินการโดยสหวิชาชีพและการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งนักสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย

๕๕. การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการการค้ามนุษย์ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของ

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นสำคัญ (ภาคผนวก ข) สำหรับความร่วมมือระดับทวิภาคี ภูมิภาค และระหว่างประเทศ กรณาคูที่ย่อหน้า ๕๙

๕๖. บ้านพักเด็กและครอบครัวในทุกจังหวัดเป็นบ้านพักฉุกเฉินที่ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงและการแสวงหาประโยชน์ในทุกรูปแบบ โดยการคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์ทั้งคนไทยและคนต่างชาติ จะกระทำที่บ้านพักเด็กและครอบครัว นอกจากนี้ผู้เสียหายจะได้สวัสดิการและบริการต่าง ๆ อย่างครบวงจร ทั้งที่พัก อาหาร การรักษาพยาบาล การให้คำปรึกษา การบำบัดฟื้นฟูทางจิตใจและสังคม การศึกษา การสนับสนุนทางการเงิน การฝึกอาชีพ และการส่งกลับ นอกจากนี้ สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ๙ แห่งทั่วประเทศยังทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศต้นทางเพื่อให้เหยื่อได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่ และมีการจัดทำ คู่มือการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว ระหว่างเดือนมิถุนายน – ธันวาคม ๒๕๕๑ มีผู้รับบริการชาวต่างชาติ ๑๙๙ คน คนไทย ๗ คน ปี ๒๕๕๒ มีผู้รับบริการชาวต่างชาติ ๕๓๐ คน คนไทย ๖ คน

๕๗. ประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายชาวต่างชาติให้กลับประเทศภูมิลำเนาอย่างปลอดภัย โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลให้ประเทศต้นทางระหว่างกระบวนการพิสูจน์สัญชาติ การจัดหาล่ามเพื่อช่วยในเรื่องการสื่อสาร เพื่อให้หาข้อเท็จจริงและชี้แจงสิทธิของผู้เสียหายในทุกขั้นตอนของการคุ้มครอง ในกรณีปัญหาของผู้รับบริการ คุ้มครองประสบปัญหายุ่งยากซับซ้อน จะมีการจัดประชุมรายกรณีระหว่างผู้ให้บริการช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องทั้งจาก ประเทศต้นทางและปลายทาง เพื่อร่วมกันแก้ไข

๕๘. กองทุนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเป็นกองทุนสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย การเดินทางกลับ ภูมิลำเนา การฟื้นฟูเยียวยา และสนับสนุนโครงการ กิจกรรม แผนงานของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยในปี ๒๕๕๓ มีการใช้จ่ายเงินกองทุนฯ ๖,๒๘๔,๕๖๘.๕๖ บาท เป็นการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ๑๕ ราย เป็นเงิน ๑๐๗,๐๒๔.๕๖ บาท และสนับสนุนโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์ของ ๗ หน่วยงาน รวม ๑๓ โครงการ เป็นเงิน ๖,๑๗๗,๕๔๐ บาท

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

๕๙. ประเทศไทยตระหนักว่า ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาข้ามชาติซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและนานาชาติ จึงได้ร่วมมือกับประเทศต่างๆ และองค์การระหว่างประเทศในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มีความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องนี้ อาทิ

๑) ระดับทวิภาคี ประเทศไทยได้จัดทำบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ระดับทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ อาทิ กับราชอาณาจักรกัมพูชาเมื่อปี ๒๕๔๖ กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อปี ๒๕๔๘ กับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อปี ๒๕๕๑ และที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ บันทึกความเข้าใจกับประเทศมาเลเซีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แอฟริกาใต้ ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย

๒) ในระดับภูมิภาค รัฐบาลได้เสริมสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยความร่วมมือระดับพหุภาคี ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยได้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการบาห์ลีเกี่ยวกับการลักลอบขนคนเข้าเมือง การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง [Regional Ministerial Conference on People Smuggling, Trafficking in Persons and Related Transnational Crime (Bali Process)] โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนารอบกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย โดยกระบวนการดังกล่าวเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศต่าง ๆ ในการพัฒนารอบกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์ [MOU on Coordinated Mekong Ministerial Initiative against Trafficking (COMMIT)] ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ ประเทศสมาชิกได้รับรองหลักการแผนปฏิบัติการระยะที่ ๓ (๒๕๕๔- ๒๕๕๖) ซึ่งให้ความสำคัญในการดำเนินการเกี่ยวกับ ๑) นโยบายและความร่วมมือ ๒) กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม ๓) การคุ้มครอง พี่นฟู และส่งกลับภูมิลำเนา ๔) มาตรการป้องกัน และ ๕) การติดตาม ประเมินผล และการจัดระบบข้อมูลการต่อต้านการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ ประเทศร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ในกลไกต่างๆ ของอาเซียน เช่น การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Senior Officials Meeting on Transnational Crime - SOMTC) และ ASEAN Regional Forum (ARF) อีกทั้ง เมื่อปี ๒๕๔๗ อาเซียนยังได้รับรองปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก (ASEAN Declaration Against Trafficking in Persons Particularly Women and Children) ซึ่งให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมาย การคัดแยกเหยื่อ และการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงแก่ผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์

ข้อท้าทาย

๖๐. ข้อท้าทายหลักในการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ มีดังนี้

๑) การค้ามนุษย์มีความใกล้เคียงกับการลักลอบเข้าเมือง และการเข้าเมืองผิดกฎหมาย ทำให้มีความยากลำบากในการคัดแยกเหยื่อ ผู้ปฏิบัติงานรวมทั้งสื่อมวลชนจำเป็นต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนถึงความแตกต่างระหว่าง “เหยื่อการค้ามนุษย์” และ “ผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย”

๒) เครือข่ายธุรกิจที่ผิดกฎหมายและขบวนการค้ามนุษย์มีความซับซ้อนมากขึ้นจนยากต่อการสกัดกั้น อีกทั้งประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงส่วนใหญ่มีพรมแดนติดต่อกัน และเส้นทางการค้ามนุษย์มักทับซ้อนกับเส้นทางการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองทำให้ยากที่จะขจัดปัญหา ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในลักษณะของความร่วมมือระดับภูมิภาคและพหุภาคี

๓) การจัดเก็บข้อมูลจำนวนเด็กและหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ ซึ่งเนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น ผู้เสียหายไม่ต้องการเปิดเผยตนเอง ทำให้ยากที่การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายและป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์

๔) ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องในหลายมิติซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับหลายหน่วยงาน นอกจากนี้ ความแตกต่างของกฎหมายของแต่ละประเทศในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายและลงโทษผู้กระทำความผิด ทำให้ในบางกรณีไม่สามารถดำเนินการในการช่วยเหลือและส่งกลับผู้เสียหายได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ข้อ ๗ การเมืองและราชการ

๖๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติสิทธิที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายในเรื่องการเมืองและการบริหารไว้ใน มาตรา ๘๗, ๙๗, ๑๑๔ และ ๑๕๒ (ภาคผนวก ก)

๖๒. แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ได้กำหนดหนึ่งในเป้าประสงค์ให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหาร รวมทั้งการกำหนดนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้มีการเพิ่ม ๑) สัดส่วนสตรีที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ๒) สัดส่วนสตรีที่ดำรงตำแหน่งในระดับตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารทุกระดับ และ ๓) สัดส่วนสตรีในคณะกรรมการระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและองค์กรอิสระ ซึ่งหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ให้ความร่วมมือในการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาสตรีฯ ดังกล่าว

สถานการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

๖๓. จำนวนผู้หญิงในการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป สำหรับการเมืองระดับชาติ ในวาระระหว่างปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๖ มีผู้หญิงเป็นดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ร้อยละ ๑๖ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๐.๕ ในปี ๒๕๔๓ ในขณะเดียวกัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๑๐.๓๘ ในปี ๒๕๔๘ เป็นร้อยละ ๑๔.๗๔ ในปี ๒๕๕๐ (ตารางที่ ๔ - ๖) นอกจากนี้ ในคณะรัฐมนตรีชุดที่ ๖๐ (วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๑ - พฤษภาคม ๒๕๕๔) มีผู้หญิงจำนวน ๕ คน หรือร้อยละ ๑๔.๒ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรี และรัฐมนตรีช่วยว่าการ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในระดับท้องถิ่น จำนวนการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการเมืองท้องถิ่นอยู่ในระดับที่ค่อนข้างคงที่ คือ ร้อยละ ๙.๐๘ ในปี ๒๕๔๙ และ ๙.๔๗ ในปี ๒๕๕๓ (ตารางที่ ๗)

การมีส่วนร่วมของสตรีในพรรคการเมือง

๖๔. จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๓ มีพรรคการเมืองที่ยังดำเนินการอยู่ ๕๐ พรรคการเมือง มีผู้หญิงดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมืองเพียง ๓ คน และเลขาธิการพรรคเพียง ๘ คน ข้อมูลจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่มีกรจำแนกเพศในส่วนของการจัดสรรผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงและชายในบัญชีรายชื่อ และ/หรือแบบสัดส่วนของพรรคการเมืองต่างๆ (Party List) ซึ่งกำหนดไว้ไม่เกินพรรคละ ๑๐๐ คน พบว่า พรรคการเมืองส่วนใหญ่มีจำนวนบัญชีรายชื่อสัดส่วนผู้สมัครที่เป็นสตรีน้อยกว่าร้อยละ ๒๕ และไม่ได้รับการจัดให้อยู่ในลำดับต้นๆ

๖๕. จากการศึกษานโยบายของพรรคการเมืองขนาดใหญ่และขนาดกลางของไทย รวม ๕ พรรค ได้แก่ พรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อแผ่นดิน พรรคประชากร และพรรคประชากรไทย พบว่า พรรคการเมืองส่วนใหญ่ยอมรับสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันของหญิงและชาย รวมทั้งให้โอกาสในการเข้าถึงการพัฒนา การได้รับผลประโยชน์และสวัสดิการสังคม พรรคเพื่อแผ่นดินมีนโยบายในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้หญิงและชายมีสิทธิเท่าเทียมกันและขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี เพื่อให้สตรีมีสิทธิและเสรีภาพโดยสมบูรณ์ในการพัฒนาประเทศทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม นอกจากนี้ ยังมีนโยบายในการส่งเสริมสถานภาพบทบาท และสิทธิของสตรี ทั้งในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ พรรคประชากรไทยมีนโยบายในการส่งเสริมให้ประชาชนทั้งหญิงและชายมีสิทธิเท่าเทียมกันทั้งทางพฤตินัยและนิตินัย สนับสนุนให้สตรีมีโอกาสเท่าเทียมกับบุรุษในการประกอบอาชีพ โดยมองว่าสตรีเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติ เป็นกำลังสำคัญในการร่วมพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อย่างไรก็ตาม ไม่มีพรรคใดที่มีนโยบายในการใช้มาตรการพิเศษชั่วคราวเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

การมีส่วนร่วมของสตรีในการบริหาร

๖๖. ข้อมูลระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๔๖-๒๕๕๓ พบว่า ในภาพรวมจำนวนนักบริหารหญิงในการบริหารราชการส่วนกลาง (ตำแหน่งนักบริหารระดับต้น - บริหารระดับสูง) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ ๒๐.๙๔ ในปีงบประมาณ ๒๕๔๖ เป็นร้อยละ ๒๔.๔๔ ในปี ๒๕๕๓ (ตารางที่ ๘) ในส่วนภูมิภาค จากสถิติของกระทรวงมหาดไทยแสดงให้เห็นว่า มีสตรีดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด ๒ คน หรือร้อยละ ๒.๖๓ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ๘ คน หรือร้อยละ ๔.๗๖ ในปี ๒๕๕๓ มีสตรีเพียงร้อยละ ๐.๔๖ ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ และร้อยละ ๒๔.๙๖ เป็นปลัดอำเภอ สัดส่วนผู้บริหารหญิงในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีแนวโน้มที่ดี คือ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔๗.๐๖ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๕๕ ในปี ๒๕๕๐ อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๕๓ สัดส่วนผู้บริหารหญิงในองค์กรอิสระลดลงเหลือร้อยละ ๒๕.๐๐

๖๗. ในขณะเดียวกัน สัดส่วนของผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งระดับสูงในกระบวนการยุติธรรมยังคงมีจำนวนน้อย ในช่วงการรายงาน ยังไม่มีผู้หญิงดำรงตำแหน่งระดับสูงในสำนักงานอัยการสูงสุด และมีผู้หญิงดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาระดับสูงไม่ถึงร้อยละ ๑๐ มีผู้หญิงดำรงตำแหน่งผู้บังคับการเพียง ๔ คน ในปี ๒๕๕๓ (ตารางที่ ๙)

การมีส่วนร่วมของสตรีในภาคเอกชน

๖๘. ผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งระดับตัดสินใจในภาคธุรกิจเอกชนยังคงอยู่ในระดับต่ำ จากข้อมูลของสำนักงานกิจการ สตรีและสถาบันครอบครัวและสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ในปี ๒๕๕๐ มีผู้หญิงเพียงร้อยละ ๒๑.๖๕ เป็นกรรมการในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทั้ง ๒๑๘ แห่ง และร้อยละ ๓๕.๓๗ เป็นกรรมการในนิติ บุคคลและบริษัทมหาชน ที่จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ ๕๔๐,๐๐๐ แห่ง

มาตรการและความพยายามในการส่งเสริมสตรีให้มีส่วนร่วมทางการเมือง

๖๙. ประเทศไทยมีการดำเนินการเพื่อเพิ่มสัดส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในช่วงที่ผ่านมา โดย การพัฒนาศักยภาพของผู้นำสตรี การสร้างความตระหนักรู้สาธารณะในเรื่องความสำคัญของการมีส่วนร่วมของสตรี ในระดับตัดสินใจ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรเอกชน และกลุ่มองค์กรสตรีเพื่อเพิ่ม การมีส่วนร่วมของสตรี

๗๐. ตัวอย่างความริเริ่มที่ได้ดำเนินการ ได้แก่

๑) การจัดทำบันทึกความเข้าใจเพื่อการส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่าง ๑๐ หน่วยงาน/ องค์กรเมื่อปี ๒๕๕๐ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางและทิศทางการส่งเสริมให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมทางการเมือง

๒) การพัฒนาศักยภาพเพื่อให้สตรีมีภาวะผู้นำ ดำเนินการระหว่างปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๑ เพื่อพัฒนาสมรรถนะ ของสตรีให้มีความพร้อมในการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น โดยจัดอบรมผู้นำสตรีที่มีความสนใจเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น จำนวน ๕,๕๐๐ คน

๓) การรณรงค์สร้างความตระหนักให้สังคมเห็นความสำคัญของผู้หญิงในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยดำเนินการร่วมกับสำนักงานประชาสัมพันธ์เขตใน ๘ จังหวัด และจัดถ่ายทอดทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์

๔) การอบรมสื่อท้องถิ่นเพื่อสร้างความตระหนักในประเด็นสตรี และการเมืองในระดับชุมชน

๕) การจัดเวทีรณรงค์ส่งเสริมเรื่องผู้หญิงกับการเมือง ในสถาบันการศึกษา ๗ แห่ง ทั่วประเทศ เพื่อให้ นักศึกษาที่เป็นคนรุ่นใหม่ได้มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มสัดส่วนของผู้หญิงในการเมือง

ข้อ ๘ การเป็นผู้แทน และการมีส่วนร่วมในระดับนานาชาติ

๗๑. รัฐบาลไทยสนับสนุนให้ผู้แทนลงสมัครรับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในเวทีระหว่างประเทศ ในช่วง การรายงานมีสตรีไทยได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในเวทีระหว่างประเทศ ๕ ตำแหน่ง ได้แก่ นางสาวสุรี จุติกุล ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (Committee on the

Elimination of Discrimination against Women – CEDAW) วาระปี ๒๕๔๙ – ๒๕๕๓ นางโสมสุดา ลียะวณิช ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการมรดกโลก (World Heritage Committee – WHC) วาระปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๕ นางศรีประภา เพชรมีศรี ดำรงตำแหน่งผู้แทนไทยในคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights – AICHR) วาระปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๕ และ ดร. สายสุรี จุติกุล และนางกานดา วัชรารักษ์ ดำรงตำแหน่งผู้แทนไทยในคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก (ASEAN Commission for the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children – ACWC) วาระปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖

๗๒. การเพิ่มขึ้นของสตรีในตำแหน่งทางราชการระดับสูงในช่วงที่ผ่านมา ส่งผลให้มีสตรีมากขึ้นเป็นองค์ประกอบอยู่ในคณะผู้แทนไทยในการประชุมระหว่างประเทศในประเด็นที่หลากหลาย ไม่เพียงแต่ประเด็นทางสังคมและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงเท่านั้น

๗๓. จากการสำรวจข้อมูลของข้าราชการสตรีในระดับต่างๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ เป็นต้นมา พบว่า จำนวนข้าราชการสตรีที่ไปปฏิบัติหน้าที่ทางการทูตในต่างประเทศเพิ่มขึ้นทุกระดับ ในปี ๒๕๕๓ มีเอกอัครราชทูตหญิง ๑๑ คน จากทั้งหมด ๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗๑ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๔๔ ซึ่งมีผู้หญิงดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตจำนวน ๓ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๑

ข้อ ๙ สัญชาติ

๗๔. ตามที่คณะกรรมการฯ ได้มีข้อห่วงใยเรื่องการเลือกปฏิบัติในกฎหมายสัญชาติ และเสนอแนะให้ประเทศไทยแก้ไขกฎหมายเพื่อให้หญิงและชายที่สมรสกับคนต่างชาติได้สิทธิในเรื่องสัญชาติอย่างเท่าเทียมกัน ประเทศไทยได้พยายามปรับปรุงกฎหมายฯ ตามข้อเสนอนั้นของคณะกรรมการฯ โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ และโดยตราพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมาตรา ๙ ได้ลดเงื่อนไขในการแปลงสัญชาติของชายต่างด้าวซึ่งสมรสกับหญิงสัญชาติไทย (ภาคผนวก ๔) การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวถือเป็นความพยายามของประเทศไทยในการปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ

ข้อ ๑๐ การศึกษา

นโยบายการศึกษาในภาพรวม

๗๕. ประเทศไทยมีนโยบายการศึกษาถ้วนหน้า โดยเด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี และมีสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายจนถึง ๑๕ ปี ตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ

อัตราการอ่านออกเขียนได้ ทักษะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

๗๖. อัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากรมีอัตราที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม อัตราการอ่านออกเขียนได้ของผู้หญิงยังต่ำกว่าผู้ชายเล็กน้อย ในประชากรอายุ ๖ ปีขึ้นไป อัตราการอ่านออกเขียนได้ของผู้หญิงและผู้ชายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๘๙.๒ และ ๙๒.๖ ในปี ๒๕๔๓ เป็นร้อยละ ๙๑.๔ และ ๙๔.๗ ในปี ๒๕๕๓ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ช่องว่างของอัตราอ่านออกเขียนได้ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายกว้างขึ้นในกลุ่มประชากรอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป จากร้อยละ ๘๒.๔ และ ๙๑.๒ ในปี ๒๕๔๓ เป็นร้อยละ ๘๕.๒ และ ๙๒.๗ ในปี ๒๕๕๓ ตามลำดับ (ตารางที่ ๑๐) สำหรับทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ผู้หญิงมีทักษะมากกว่าผู้ชาย โดยในปี ๒๕๔๘ ๒๕๔๙ และ ๒๕๕๐ ผู้หญิงมีทักษะคอมพิวเตอร์ร้อยละ ๕๑.๙ ๕๓.๕ และ ๕๕.๘ ตามลำดับ ส่วนผู้ชายมีทักษะคอมพิวเตอร์ร้อยละ ๔๕.๙ ๔๗.๕ และ ๔๘.๓ ตามลำดับในช่วงเวลาเดียวกัน

อัตรากำลังศึกษาเฉลี่ยและอัตราการลงทะเบียนศึกษา

๗๗. อัตรากำลังศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก ๗.๔ ปี ในปี ๒๕๔๘ เป็น ๘ ปี ในปี ๒๕๕๓ ในปี ๒๕๕๓ ผู้หญิงมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยต่ำกว่าชาย ๐.๔ ปี

๗๘. จากข้อมูลของกรมการปกครอง ในปี ๒๕๕๑ อัตราการเข้าเรียนของหญิงชายมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ในระดับประถมศึกษาอัตราการเข้าเรียนของเด็กหญิงต่ำกว่าเด็กชายเล็กน้อย ในขณะที่อัตราการเข้าเรียนของผู้หญิงในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาสูงกว่าผู้ชาย (ตารางที่ ๑๑) นอกจากนี้ ประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ เป้าหมายที่ ๓ A : ขจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาและในทุกระดับการศึกษาภายในปี ๒๕๕๘ แล้ว (ตารางที่ ๑๒)

สาขาการศึกษา

๗๙. การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาหญิงและชายยังคงสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติดั้งเดิมต่อการเลือกศึกษาของหญิงและชาย ผู้หญิงยังคงมีแนวโน้มนิยมศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องสุขภาพและสวัสดิการ มนุษยศาสตร์ ศิลปะ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ กฎหมาย และวิทยาศาสตร์ ในขณะที่ผู้ชายเลือกศึกษาใน สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเกษตรศาสตร์มากกว่าผู้หญิง (ตารางที่ ๑๓) สำหรับในระดับอาชีวศึกษาพบว่ามีจำนวนนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง จากสถิติของกระทรวงศึกษาธิการแสดงให้เห็นว่า ในปี ๒๕๕๑ และ ๒๕๕๒ สัดส่วนนักเรียนชายต่อนักเรียนหญิง เท่ากับ ๔ : ๓ (ตารางที่ ๑๔)

๘๐. มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีในเรื่องโอกาสทางการศึกษาของผู้หญิง โดยในปี ๒๕๕๒ โรงเรียนนายร้อยตำรวจได้เปิดรับนักเรียนนายร้อยตำรวจหญิงเข้าศึกษา ซึ่งถือเป็นครั้งแรกหลังจากการก่อตั้งเป็นเวลา ๑๐๗ ปี นอกจากนี้ โรงเรียนนายร้อยตำรวจยังได้จัดทำบันทึกความเข้าใจร่วมกับสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวใน

การพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ โดยบูรณาการมุมมองเพศภาวะเข้าสู่การเรียนการสอนของสถาบัน

การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

๘๑. เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ประเทศไทยได้บัญญัติพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ครอบคลุม และเป็นธรรม ตลอดจนให้ผู้รับบริการทุกเพศ ทุกวัย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน จากสถิติจำนวนนักศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในปี ๒๕๕๑ มีนักเรียนหญิงชายเข้ารับการศึกษานอกระบบในส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยเป็นหญิง ๒,๒๔๐,๓๒๘ คน และชาย ๒,๒๓๔,๕๒๓ คน

๘๒. ในปี ๒๕๕๐ กระทรวงเทคโนโลยีและสารสนเทศได้ดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา ศูนย์ดังกล่าวเป็นศูนย์สำหรับการเรียนรู้ เสริมสร้างความสามารถและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งสมาชิกในชุมชนสามารถสืบค้นและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในปี ๒๕๕๓ มีจำนวนศูนย์การเรียนรู้ฯ ทั้งสิ้น ๘๗๙ แห่ง ทั่วประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก ๒๐ แห่ง ในปี ๒๕๕๐ นอกจากนี้ จากการใช้มิติทางเพศในการพิจารณาจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เช่น การมีส่วนร่วมของผู้หญิง และประโยชน์ของศูนย์การเรียนรู้ต่อผู้หญิง กลุ่มต่างๆ รวมถึงกลุ่มแม่บ้าน ส่งผลให้มีจำนวนผู้รับบริการหญิงมากกว่าชาย โดยในปี ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๓ พบว่ามีผู้หญิงใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ฯ มากกว่าผู้ชาย ๒ เท่า

สัดส่วนของครู-อาจารย์หญิง

๘๓. จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ในปี ๒๕๕๓ พบว่า มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหญิงสูงกว่าชาย คิดเป็นหญิงร้อยละ ๖๑.๗๖ จากจำนวนทั้งสิ้น ๔๕๘,๖๘๘ คน แม้ว่าสัดส่วนครู-อาจารย์หญิงในตำแหน่งระดับบริหารยังคงอยู่ในระดับต่ำ แต่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปีการศึกษา ๒๕๔๗ มีผู้บริหาร/ครูใหญ่เป็นสตรี ร้อยละ ๙.๙๕ เมื่อเทียบกับในปีการศึกษา ๒๕๔๙ ที่มีร้อยละ ๑๔.๑๔ ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๑๙

การลดอคติทางเพศในการศึกษา

๘๔. ประเทศไทยได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ และขจัดภาพเหมารวมทางเพศ ตัวอย่างเช่น การอบรมผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความละเอียดอ่อนต่อเพศภาวะ มีการสนับสนุนให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ โดยยึดกรอบแนวทางตามคู่มือของ UNESCO (UNESCO's Gender Mainstreaming Implementation

Framework) ซึ่งช่วยให้ครูสามารถบูรณาการประเด็นเพศภาวะเข้าสู่ระบบการเรียนการสอน นอกจากนี้ ในปี ๒๕๕๐ จากการสนับสนุนของกองทุนเด็กแห่งสหประชาชาติ ได้ดำเนินการทบทวนอคติทางเพศในตำราเรียน และหนังสืออ่านนอกเวลาในระดับเตรียมอนุบาล ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑,๑๑๘ เล่ม แบ่งเป็นตำราเรียนจำนวน ๙๗๖ เล่ม หนังสืออ่านนอกเวลาจำนวน ๑๔๒ เล่ม

ทุนการศึกษา

๘๕. รัฐบาลได้สร้างโอกาสทางการศึกษาโดยจัดสรรทุนการศึกษา โครงการหนึ่งทุนหนึ่งอำเภอ สำหรับเด็กยากจน ในทุกอำเภอทั่วประเทศให้ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ โดยนักเรียนหญิงได้รับทุนการศึกษาจากโครงการดังกล่าวมากกว่านักเรียนชาย จากข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ ในปี ๒๕๔๘ มีผู้ได้รับทุนเป็นนักเรียนหญิง ๖๕๐ คน นักเรียนชาย ๒๖๙ คน และในปี ๒๕๔๙ นักเรียนหญิง ๕๘๘ คน นักเรียนชาย ๓๓๓ คน สำหรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาทั้งสิ้น ๖๙๗ คน เป็นหญิง ๔๙๘ คน และชาย ๑๙๙ คน

๘๖. ทุนการศึกษาเฉพาะเด็กหญิง (ทุนเสมอภาคชีวิต) โดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดสรรทุนการศึกษาเฉพาะแก่นักเรียนหญิงที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ให้ได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีละ ๑๐,๐๐๐ บาท (มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ รวม ๓๐,๐๐๐ บาท) เพื่อป้องกันนักเรียนหญิงที่มีฐานะยากจนถูกล่อลวงให้เข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศ ระหว่างปี ๒๕๓๗ - ๒๕๔๖ ได้จัดสรรทุนให้แก่เด็กหญิงทั้งหมด ๘๐,๑๔๕ คน ในจำนวนนี้นักเรียนหญิงสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แล้ว จำนวน ๔๘,๑๗๒ คน ลาออกกลางคันจำนวน ๙๖๕ คน และอยู่ระหว่างการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๔๖ รวม ๓๑,๐๐๘ คน

๘๗. รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อเป็นกองทุนกู้ยืมทางการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนนักศึกษาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยเพื่อศึกษาต่อในประเทศตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงระดับปริญญาตรี (ทั้งสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษา) รวมทั้งการศึกษานอกระบบต่อเนื่องจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ตาราง ๑๕)

การสอนเพศศึกษา

๘๘. การจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในประเทศไทยได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ โดยได้มีการทบทวนและประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษา มีการอบรมครูเพื่อให้สอนเพศศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ในปี ๒๕๔๕ กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขนำเพศศึกษาบรรจุในวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย ๑) พัฒนาการทางเพศ (Sexual Development) ๒) สุขอนามัยทางเพศ (Sexual Health) ๓) สัมพันธภาพ (Relation) ๔) พฤติกรรมทางเพศ (Sexual Behaviours) ๕) ทักษะส่วนบุคคล (Personal Skill) และ ๖) สังคมและวัฒนธรรม (Society and Culture) โดยหลักสูตรเน้นการแก้ปัญหาทางเพศของวัยรุ่น รวมทั้งการชะลอการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การส่งเสริมมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และบริการสุขภาพสำหรับวัยรุ่น

๘๙. ตัวอย่างความสำเร็จในการสอนเพศศึกษาในสถานศึกษา เช่น โครงการ “ก้าวอย่างอย่างเข้าใจ” ซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนโลกเพื่อแก้ไขปัญหาเอ็ดส์ วัณโรคและมาเลเรีย (GFATM) โดยโครงการมุ่งส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา และการป้องกันตนเองจากเอชไอวี/เอดส์ในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา โครงการดังกล่าวดำเนินการโดยองค์การแพธ (PATH) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ โครงการมีระยะเวลา ๕ ปี (๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑) มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น ๑,๓๘๖ แห่ง ผลของการดำเนินการโครงการ มีการฝึกอบรมครูเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นวิทยากร ๓,๕๕๗ คน ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมร้อยละ ๖๗.๗๖ ยังคงจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศศึกษา นอกจากนี้ องค์การแพธยังได้จัดทำฐานข้อมูลในเรื่องเพศศึกษา และพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลของเครือข่ายการดำเนินงานเพศศึกษา ซึ่งประกอบด้วยองค์กรภาคี สถานศึกษา วิทยากรหลักเพศศึกษา และครู ที่เข้าร่วมโครงการ ตัวอย่างที่ดีอีกหนึ่งตัวอย่าง คือ โครงการ “โลกหมุนได้ด้วยมือฉัน” ดำเนินการโดยสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยกองทุนประชากรโลก เป็นโครงการเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของวัยรุ่นในเรื่องเพศศึกษา โดยการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรเพศศึกษาที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย ซึ่งได้ดำเนินการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยโครงการได้ผลตอบรับที่ดีทั้งจากนักเรียนและโรงเรียน

ข้อ ๑๑ การจ้างงาน

สถานการณ์การจ้างงานในภาพรวม

๙๐. อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของหญิงมีจำนวนน้อยกว่าชายเล็กน้อย จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี ๒๕๕๓ พบว่าผู้หญิงผู้ชายมีสถานะการทำงานที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่แรงงานชายประกอบธุรกิจส่วนตัวและเป็นลูกจ้างภาคเอกชน ร้อยละ ๓๗.๑ และ ๓๔.๔ ตามลำดับ ขณะที่แรงงานหญิงส่วนใหญ่ช่วยธุรกิจครอบครัวและเป็นลูกจ้างในภาคเอกชน ร้อยละ ๓๑.๑ และ ๓๑.๙ ตามลำดับ (ตารางที่ ๑๖) เมื่อจำแนกตามภาคแรงงาน ผู้หญิงทำงานในภาคบริการร้อยละ ๔๔.๔ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ชายที่มีอยู่ร้อยละ ๓๖.๗

๙๑. จากข้อมูลของกระทรวงแรงงาน ระหว่างปี ๒๕๕๐-๒๕๕๒ พบว่า มีตำแหน่งที่ไม่ระบุเพศเพิ่มขึ้น ผู้หญิงได้รับการบรรจุงานมากกว่าชาย และเข้าร่วมกิจกรรมในการแนะแนวอาชีพมากกว่าชาย (ตาราง ๑๗)

๙๒. จากข้อมูลในปี ๒๕๕๓ พบว่า ชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์เฉลี่ยของผู้หญิง คือ ๔๕.๙ ชั่วโมง เปรียบเทียบกับผู้ชายที่ ๔๗.๑ ชั่วโมง เหตุที่ชั่วโมงการทำงานของผู้หญิงทำงานน้อยกว่าผู้ชายเนื่องจากต้องใช้เวลาในการทำงานบ้านและการดูแลสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งผู้หญิงใช้เวลา ๖ ชั่วโมงต่อวัน ในขณะที่ผู้ชายใช้เพียง ๓.๕ ชั่วโมงต่อวัน

๙๓. ในเรื่องค่าตอบแทน ประเทศไทยได้ดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะไม่มีการเลือกปฏิบัติ แม้ว่าผู้ชายจะมีรายได้/เงินเดือนมากกว่าผู้หญิง แต่ช่องว่างทางรายได้ระหว่างลูกจ้างหญิงชายลดลงอย่างต่อเนื่องและมีความแตกต่างกันเล็กน้อย โดยในปี ๒๕๕๓ ช่องว่างของเงินเดือนเฉลี่ยของลูกจ้างหญิงและชายแตกต่างกันเพียง ๒๐๐ บาท (ตาราง ๑๙)

นโยบาย/มาตรการ/โครงการส่งเสริมความเสมอภาคและการจ้างงานที่เท่าเทียมกัน

๙๔. ประเทศไทยได้นำพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเสมอภาคในการทำงาน ดังจะเห็นได้จากทำให้สัตยาบันอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ ๑๒๒ ว่าด้วยนโยบายการส่งเสริมการจ้างงาน และได้นำหลักการของอนุสัญญาดังกล่าวมาเป็นแนวทางในกฎหมายสำคัญเพื่อดำเนินการจัดหางานและพัฒนาทักษะแรงงาน ได้แก่ พระราชบัญญัติการจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ และฉบับแก้ไขปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๗ และ พ.ศ. ๒๕๔๔ รวมทั้งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินการส่งเสริมความเสมอภาคในการจ้างงานด้วยการจัดหางานและตำแหน่งงานเพื่อบรรจุนาน พัฒนาศักยภาพแรงงานให้มีฝีมือสอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจอุตสาหกรรมหรือฝึกเตรียมเข้าทำงาน ตลอดจนการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพพร้อมกับภาคเอกชน

ค่าจ้างและค่าตอบแทน

๙๕. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บังคับใช้เพื่อประกันค่าจ้างที่เท่าเทียมของหญิงชายตามทักษะและระดับความสามารถของแรงงานหญิงและชาย ซึ่งเป็นมาตรการที่จะช่วยให้ลูกจ้างหญิงและชายได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกันในการทำงานที่มีคุณค่าเท่ากัน นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีความพยายามในการส่งเสริมให้สถานประกอบการส่งเสริมโอกาสผู้หญิงในการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาทักษะเพื่อให้ได้รับค่าจ้างสูงขึ้น

การส่งเสริมศักยภาพแรงงาน

๙๖. รัฐบาลได้ร่วมมือกับภาคเอกชนจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะแก่หญิงชายซึ่งอยู่ในวัยทำงานเพื่อให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการจ้างงานของธุรกิจอุตสาหกรรม โดยมีกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนใช้จ่ายในการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ ผู้หญิงได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแรงงานมีฝีมือและการส่งเสริมอาชีพอิสระมากขึ้น (ตารางที่ ๒๐) นอกจากนี้ สถานประกอบการได้ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ภายใต้โครงการจัดตั้งโรงเรียนในโรงงานแก่ลูกจ้าง ในปี ๒๕๕๒ มีสถานประกอบการ ๑๒๔ แห่ง (๒๑ แห่งในกรุงเทพฯ และ ๑๐๓ แห่งในภูมิภาค) เข้าร่วมโครงการและจัดตั้งโรงเรียนในสถานประกอบการ

๙๗. กระทรวงแรงงานได้กำหนดมาตรการพิเศษเพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้หญิงเข้าถึงการฝึกอบรมพัฒนาทักษะ ตัวอย่างเช่น การกำหนดสัดส่วนของผู้เข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาฝีมือและศักยภาพของแรงงานใหม่และการพัฒนา/

ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้มีสตรีไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ และการกำหนดสัดส่วนของผู้เข้ารับอบรม การฝึกยกระดับฝีมือและพัฒนาศักยภาพแรงงานให้มีสตรีเป็นผู้เข้ารับการอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ นอกจากนี้ ยังปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เช่น จัดสร้างหอพัก ปรับปรุงอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ ฝึกอบรม ที่เอื้อต่อความต้องการเฉพาะของผู้หญิง

การส่งเสริมสวัสดิการแก่แรงงานหญิง

๙๘. ประเทศไทยได้ดำเนินการมาตรการส่งเสริมสวัสดิการและคุณภาพชีวิต โดยหนึ่งในการดำเนินการ คือ การส่งเสริมให้สถานประกอบกิจการจัดสวัสดิการช่วยเหลือครอบครัวของลูกจ้าง โดยได้จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อดูแลบุตรของลูกจ้าง การจัดตั้งมูนแม่ในสถานประกอบการ โดยได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนให้มีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความริเริ่มดังกล่าวเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและยังช่วยลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวประมาณเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท ในปี ๒๕๕๒ มีสถานประกอบการในกรุงเทพฯ และปริมณฑลเข้าร่วมโครงการจำนวน ๑๐๐ แห่ง

การคุ้มครองสิทธิแรงงานสตรี

๙๙. ประเทศไทยได้รับรองปฏิญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานเพื่อคุ้มครองแรงงานและได้ให้สัตยาบันอนุสัญญา ILO หลายฉบับ อาทิ ฉบับที่ ๑๒๗ ว่าด้วยน้ำหนักรสูงสุดที่ให้นกงานแบกหามได้ รวมทั้งแรงงานหญิงและเด็ก ฉบับที่ ๒๙ ว่าด้วยการเกณฑ์แรงงานหรือแรงงานบังคับ ฉบับที่ ๑๓๘ ว่าด้วยอายุขั้นต่ำที่อนุญาตให้จ้างงาน และฉบับที่ ๑๐๐ ว่าด้วยค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับหญิงและชายที่ทำงานอย่างเดียวกันและเป็นงานที่มีคุณค่าเท่าเทียมกัน และได้นำหลักการของอนุสัญญาดังกล่าว มากำหนดเป็นแนวทางในกฎหมายสำคัญเพื่อคุ้มครองการทำงานและประกอบอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ยกขระดับ รายได้ของพนักงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกันให้ได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ สวัสดิการที่เป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ

๑๐๐. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมได้บังคับใช้เพื่อเพิ่มการคุ้มครองสิทธิแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานหญิงและเด็กให้เหมาะสมกับ สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีประเด็นสำคัญดังนี้

๑) ให้การคุ้มครองเวลาทำงานของลูกจ้างหญิงและชายในวันหนึ่งไม่เกิน ๘ ชั่วโมง และสัปดาห์หนึ่งไม่เกิน ๔๘ ชั่วโมง

๒) คุ้มครองลูกจ้างรับเหมาค่าแรงที่ทำงานในลักษณะเดียวกับลูกจ้างตามสัญญา ให้ได้รับสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

๓) แก้ไขประเภทของงานที่ไม่เหมาะสม ให้แรงงานหญิงสามารถกระทำได้ หากสภาพงานไม่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพและร่างกาย

๔) คຸ້ມครองสุขภาพแรงงานหญิงมีครรภ์ทำงาน โดยมีให้ทำงานระหว่าง ๒๒.๐๐ - ๐๖.๐๐ น. และทำงานล่วงเวลาและในวันหยุด ยกเว้นแรงงานหญิงมีครรภ์ตำแหน่งผู้บริหาร วิชาการ จุฬการ การเงินบัญชี นายจ้างอาจให้ทำงานล่วงเวลาได้เท่าที่ไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพและได้รับความยินยอมจากตัวแรงงานหญิงมีครรภ์เองด้วย

๕) คຸ້ມครองแรงงานเด็กทั้งหญิงและชายโดยห้ามแรงงานอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีทำงานในสถานที่ตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

๖) ขยายการคຸ້ມครองการถูกล่วงละเมิดทางเพศให้ครอบคลุมลูกจ้างทุกคนทั้งหญิงและชาย รวมทั้งขยายการคຸ້ມครองไปถึงการคุกคาม และก่อกวนเดือดร้อนรำคาญทางเพศด้วย

๑๐๑. ประเทศไทยได้จัดทำมาตรฐานแรงงานไทย (มทร. ๘๐๐๑-๒๕๔๖) ตามหลักการด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในประเทศ ตามพระราชบัญญัติคຸ້ມครองแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ รวมทั้งมาตรฐานความรับผิดชอบทางสังคม (SA 8000) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาล ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของลูกจ้าง ส่งเสริมคุณภาพสถานประกอบการ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการติดตามการดำเนินงานของนายจ้างให้เป็นไปตามกฎหมายแรงงาน กรอบแนวทางในการจัดทำมาตรฐานแรงงานไทยมีข้อกำหนดหลัก ได้แก่ ๑) ข้อห้ามในการบังคับใช้แรงงาน ๒) ค่าตอบแทนการทำงาน ๓) ชั่วโมงการทำงาน ๔) การไม่เลือกปฏิบัติ (การจ้างงาน และกิจกรรมการใช้สิทธิตามเชื้อชาติ ศาสนา เพศ) ๕) วินัยและการลงโทษ (บังคับขู่เข็ญ/ล่วงละเมิดทางเพศ) ๖) การใช้แรงงานเด็ก ๗) การใช้แรงงานหญิง (หญิงตั้งครรภ์) ๘) เสรีภาพในการสมาคมและร่วมเจรจาต่อรอง ๙) ความปลอดภัย อาชีวอนามัย สภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งสวัสดิการ จากข้อมูล ณ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓ มีสถานประกอบการ ๔๑ จังหวัดยื่นขอและผ่านการรับรองตามมาตรฐานแรงงานไทย รวม ๑,๓๓๔ แห่ง ซึ่งลูกจ้างได้รับประโยชน์จำนวน ๑,๑๖๗,๙๖๒ ราย โดยสถานประกอบการที่ผ่านการรับรองเป็นอุตสาหกรรมการผลิตที่มีแรงงานสตรีเป็นส่วนใหญ่ (อัตราส่วนลูกจ้างหญิง : ลูกจ้างชาย เท่ากับ ๒ : ๑) จึงทำให้ลูกจ้างหญิงจำนวนมากมีโอกาสได้รับประโยชน์ในการคຸ້ມครองสิทธิการทำงาน สวัสดิการ และความปลอดภัยจากมาตรฐานแรงงานไทย

การป้องกันและให้การคຸ້ມครองจากการล่วงละเมิดทางเพศ

๑๐๒. พระราชบัญญัติคຸ້ມครองแรงงาน ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๑ ขยายกรอบการคຸ້ມครองการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การกระทำคุกคาม และก่อกวนเดือดร้อนรำคาญทางเพศให้ครอบคลุมลูกจ้างทุกคน ไม่ว่าจะหญิง ชาย เด็กหญิง หรือเด็กชาย รวมถึงลูกจ้างรับเหมาค่าแรง โดยกำหนดให้มีโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท แต่หากการล่วงละเมิดทางเพศนั้นรุนแรงถึงขั้นการทำอนาจารหรือข่มขืนกระทำชำเราถือเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา นอกจากนั้นมีการบรรจุประเด็นการล่วงละเมิดทางเพศไว้ในกิจกรรมการตรวจสถานประกอบการ และกรอบข้อกำหนดหลักมาตรฐานแรงงานไทย (มทร. ๒๕๔๖)

๑๐๓. ศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือแรงงานหญิงและเด็กที่จัดตั้งขึ้นใน ๗๕ จังหวัด เพื่อรับเรื่องร้องเรียนของแรงงานหญิงและเด็ก นอกจากนี้ รัฐบาลยังร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดให้มีที่ปรึกษาแรงงานหญิงในสถานประกอบการ ในปี ๒๕๕๑ มีผู้ผ่านการฝึกอบรมเป็นที่ปรึกษาด้านแรงงานหญิง ๕,๒๙๑ คน ปฏิบัติหน้าที่ในสถานประกอบการ ๔,๖๖๒ แห่งทั่วประเทศ และยังมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ลูกจ้างทราบถึงสิทธิ และช่องทางการได้รับการคุ้มครองสิทธิในเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศอย่างต่อเนื่อง

การคุ้มครองความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

๑๐๔. เพื่อให้มาตรการการคุ้มครองอาชีวอนามัยหรือการเจ็บป่วยจากโรคในการทำงานมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงได้มีประกาศกระทรวงแรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดชนิดของโรคที่เกิดขึ้นจากสภาพงานหรือการทำงานให้สอดคล้องกับบัญชีรายชื่อโรคของ ILO และคุ้มครองลูกจ้างที่เจ็บป่วยให้ได้รับสิทธิประโยชน์จากกองทุนเงินทดแทนมากขึ้น ในปี ๒๕๕๔ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อให้การคุ้มครองเพิ่มขึ้น และมีการจัดตั้งสถาบันและกองทุนความปลอดภัยเพื่อเป็นกลไกดำเนินการ

๑๐๕. รัฐบาลประกาศวาระแห่งชาติ “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” เพื่อรณรงค์ให้เกิดความตระหนักในเรื่องความปลอดภัยของแรงงานหญิงชาย โดยมีกรอบเวลาในการบรรลุยุทธศาสตร์ระหว่างปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙ นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานและกระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกันจัดตั้งคลินิกโรคจากการทำงานหรืออาชีวเวชศาสตร์ในโรงพยาบาล ๒๖ แห่ง ในกรุงเทพมหานครและใน ๔ ภาค และขยายเพิ่มขึ้นในปี ๒๕๕๓ อีก ๒๒ แห่ง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อแรงงานหญิง เนื่องจากมีบริการรักษาโรคจากสารเคมีใยหิน และโรคปอดอักเสบจากฝุ่นฝ้าย ซึ่งเป็นโรคที่พบมากในแรงงานหญิง

การประกันสังคม

๑๐๖. ตามที่ประเทศไทยประกาศได้ใช้พระราชบัญญัติประกันสังคมเมื่อปี ๒๕๓๓ ผู้หญิงและผู้ชายเข้าถึงประกันกองทุนประกันสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน ในปี ๒๕๕๒ มีผู้เข้าถึงการประกันสังคมเป็นหญิงร้อยละ ๕๐.๐๗ และชายร้อยละ ๔๙.๙๒ นอกจากนี้ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มสิทธิประโยชน์ของลูกจ้างในเรื่องการเสียชีวิต และลดเงินสมทบผู้ประกันตน และการพิจารณาแก้ไขกฎหมายกระทรวงแรงงานเพื่อขยายสิทธิประโยชน์ให้แก่คู่สมรสและบุตรผู้ประกันตน

แรงงานหญิงในการจ้างงานนอกระบบ

๑๐๗. แรงงานนอกระบบหญิงชายมีสัดส่วนที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน โดยมีอัตราส่วนแรงงานหญิง : แรงงานชาย เท่ากับ ๑ : ๑.๒ (ตารางที่ ๒๑) อย่างไรก็ตาม แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รับงานไปทำที่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ ๗๖.๗ และชายร้อยละ ๒๓.๓

๑๐๘. ปัจจุบันแรงงานนอกระบบได้รับสิทธิสวัสดิการในเรื่องการรักษาพยาบาลจากรัฐ โดยระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า รวมถึงผู้รับงานไปทำที่บ้านและผู้รับเหมาช่วง การจดทะเบียนกลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้านช่วยให้ได้รับสิทธิในการควบคุมครองและช่วยเหลือ เช่น การพัฒนาฝีมือแรงงาน และการกู้เงินดอกเบี้ยต่ำ นอกจากนี้ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งมีสาระสำคัญในการคุ้มครองหญิงมีครรภ์ การทำงานของเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี การห้ามจ้างงานที่เป็นอันตราย และส่งเสริมสวัสดิการ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าทำศพ เป็นต้น รวมทั้งการประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๔ ที่ส่งเสริมการสร้างหลักประกันหลังเกษียณอายุ

แรงงานหญิงต่างด้าว

๑๐๙. ในภาพรวมแล้ว แรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติจากสหภาพพม่า ลาว และกัมพูชาเป็นชายมากกว่าหญิง โดยทั่วไปแรงงานต่างด้าวชายประกอบอาชีพ ก่อสร้าง เกษตรกรรม ปศุสัตว์ ประมง ขณะที่แรงงานต่างด้าวหญิงส่วนใหญ่ทำงานรับใช้ในบ้าน ในส่วนของแรงงานต่างด้าวที่ทำงานรับใช้ในบ้าน มีแรงงานหญิงจากพม่าและลาวมากกว่าชายประมาณ ๔ เท่า ส่วนแรงงานหญิงจากกัมพูชามีสัดส่วนมากกว่าแรงงานต่างด้าวชายประมาณ ๓ เท่า ในปี ๒๕๕๒ มีแรงงานต่างด้าวจาก ๓ สัญชาติเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าของปี ๒๕๕๐ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวทั้งที่เคยขึ้นทะเบียนและไม่เคยขึ้นทะเบียนมาขึ้นทะเบียนขออนุญาตทำงานได้ (ตารางที่ ๒๒)

๑๑๐. แรงงานต่างด้าวได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายเช่นเดียวกับแรงงานไทย ดังนี้ ๑) ได้รับการคุ้มครองค่าจ้างขั้นต่ำ ชั่วโมงทำงาน สิทธิประโยชน์และสวัสดิการต่างๆ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ๒) ได้รับสิทธิและสวัสดิการตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ๓) ได้รับเงินทดแทนในกรณีเจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ และ ๔) มีกองทุนเพื่อเป็นหลักประกันค่าใช้จ่ายเดินทางกลับภูมิลำเนาเมื่อหมดระยะเวลาอนุญาตให้ทำงานหรือถูกส่งกลับตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๑๑. ประเทศไทยได้นำหลักสิทธิมนุษยชนและหลักมนุษยธรรมมาใช้ในการกำหนดนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวและครอบครัว ทำให้ครอบครัวและผู้ติดตามได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยในประเทศไทยชั่วคราวได้ ๑ ปี บุตรที่เกิดในประเทศไทยสามารถจดทะเบียนเกิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก บุตรของแรงงานต่างด้าวมีโอกาสได้รับการศึกษาภาคบังคับใน

ระบบโรงเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘ แรงงานต่างด้าวและครอบครัวหรือผู้ติดตามได้รับการประกันสุขภาพ ภายใต้ระบบประกันสุขภาพแห่งชาติที่มีมาตรฐานบริการสุขภาพ เช่นเดียวกับคนไทย นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้อบรมแรงงานต่างด้าวให้เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวเข้าถึงบริการดูแลสุขภาพและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์

แรงงานหญิงสูงอายุ

๑๑๒. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้มีการจัดหางานที่เหมาะสมหรือฝึกอบรมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี ๒๕๕๓ ผู้สูงอายุชายมีงานทำมากกว่าผู้สูงอายุหญิง (ร้อยละ ๕๖.๗๗ และ ๔๒.๒๕ ตามลำดับ) กระทรวงแรงงานได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีงานทำ โดยฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อีสาระ ความรู้ด้านการประกอบการ เงินทุน และการตลาด โดยมีผู้สูงอายุหญิงเข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๗๘ จากผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด

ข้อ ๑๒ สุขภาพ

สถานการณ์สุขภาพโดยรวมของสตรี

๑๑๓. อายุขัยเฉลี่ยของสตรีไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยในปี ๒๕๔๘ - ๒๕๕๓ ผู้หญิงมีอายุขัยเฉลี่ย ๗๕.๔ ปี และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น ๗๖.๙ ปี ในปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๓ สาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงเสียชีวิต คือ โรคมะเร็งและ เอชไอวี/เอดส์

๑๑๔. หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทำให้คนไทยมีหลักประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓๓.๕ จากปี ๒๕๓๔ เป็น ๙๙.๔๗ ในปี ๒๕๕๒ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ผลักดันให้ขยายหลักประกันสุขภาพครอบคลุมถึงผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยไม่คำนึงถึงสถานะและชาติพันธุ์

๑๑๕. ในปี ๒๕๕๐ มีประกาศใช้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งประกันสิทธิด้านสุขภาพของคนไทยทุกคน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายโดยผ่านสมัชชาสุขภาพ ซึ่งได้เปิดเวทีสำหรับผู้หญิงให้มีโอกาสในการเสนอประเด็นข้อห่วงใย

อนามัยการเจริญพันธุ์

๑๑๖. ในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ให้ความสำคัญกับสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นกลไกคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ของคนไทย โดยคณะกรรมการฯ ได้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนางานอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ

ฉบับแรก (พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗) ขึ้น นอกจากนั้น ยังมีการยกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองอนามัยเจริญพันธุ์ พ.ศ. อีกด้วย

๑๑๗. ในส่วนของผู้ต้องขังหญิง ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อปี ๒๕๕๐ เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองผู้ต้องขังหญิงมีครรภ์ให้ได้รับการลดหย่อนโทษ นอกจากนั้น โครงการกำลังใจ ภายใต้พระราชดำริของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา โดยการสนับสนุนของกระทรวงยุติธรรมได้ริเริ่มขึ้น เพื่อคุ้มครองสิทธิความเป็นมารดาของผู้ต้องขังหญิง รวมทั้งช่วยเหลือผู้ต้องขังหญิงมีครรภ์และบุตรให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเตรียมพร้อมกลับคืนสู่สังคม

การเข้าถึงบริการการคุมกำเนิดและดูแลครรภ์

๑๑๘. ผู้หญิงได้รับการดูแลครรภ์ก่อนคลอดเพิ่มมากขึ้น หญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการดูแลก่อนคลอด ๔ ครั้ง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๗๓.๒ ในปี ๒๕๔๕ เป็นร้อยละ ๘๘.๗ ในปี ๒๕๔๘ และร้อยละ ๙๒.๕๓ ในปี ๒๕๔๙ อัตราการตายของมารดาลดลงเล็กน้อย โดยในปี ๒๕๕๑ มีอัตราเท่ากับ ๗.๒๙ คนต่อการเกิดมีชีพ ๑๐๐,๐๐๐ คน และปี ๒๕๕๒ เท่ากับ ๗.๐๘ คน ต่อการเกิดมีชีพ ๑๐๐,๐๐๐ คน

๑๑๙. รายงานข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ในประเทศไทยมีการจัดทำขึ้นทุก ๒ ปี จากผลการสำรวจในปี ๒๕๕๒ พบว่า วิธีการคุมกำเนิดที่ใช้มากที่สุด คือ การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด (ร้อยละ ๓๕) ทำหมันหญิง (ร้อยละ ๒๓.๗) และยาฉีด (ร้อยละ ๑๔) ฤงยางอนามัย (ร้อยละ ๒.๓) และวิธีคุมกำเนิดอื่น เช่น ยาคุมฉุกเฉิน/ยาคุมหลังร่วมเพศ ยาฝังคุมกำเนิด ห่วงอนามัย และการทำหมันชาย (ร้อยละ ๒.๕) นอกจากนั้น ยังพบว่า ในผู้หญิงวัยเจริญพันธุ์และคู่รัก มีเพียงร้อยละ ๑๕ ที่ได้รับข้อมูลและคำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวก่อนแต่งงาน ผลการสำรวจนำไปสู่การเพิ่มความพยายามในการสนับสนุนให้ครอบครัวเข้ารับคำปรึกษาก่อนแต่งงาน และลดภาระในการคุมกำเนิดของผู้หญิง

การทำแท้ง

๑๒๐. ประเด็นการทำแท้งอย่างเสรียังคงเป็นประเด็นโต้แย้งในสังคมไทย โดยในบางกรณีผู้หญิงสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติของแพทยสภาว่าด้วยการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา โดยอนุญาตให้ยุติการตั้งครรภ์ได้ในกรณีที่มารดามีปัญหาสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต หรือในกรณีการตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืน การให้การศึกษาแก่สังคมเพื่อส่งเสริมให้มีความเข้าใจที่ดี และการพัฒนาการเข้าถึงบริการที่ปลอดภัยแก่ผู้หญิงจึงยังคงเป็นเรื่องจำเป็น

พฤติกรรมทางเพศและการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น

๑๒๑. จากการสำรวจอนามัยการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่นอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี ในปี ๒๕๕๒ พบว่าวัยรุ่นร้อยละ ๘๕.๒ เคยได้รับการสอนจากโรงเรียนในเรื่องเพศศึกษา รวมทั้งการวางแผนครอบครัวและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม การตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นยังคงเป็นข้อท้าทาย จากสถิติการจดทะเบียนการเกิด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในปี ๒๕๕๓ พบว่าจากจำนวนหญิงตั้งครรรภ์ทั้งหมด ๗๖๖,๓๗๐ คน มีเด็กหญิงอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีคลอดบุตร ๓,๔๐๖ คน หรือร้อยละ ๐.๔๔ ขณะที่เยาวชนหญิงอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี คลอดบุตร ๑๐๕,๕๘๗ คน หรือร้อยละ ๑๒.๐๑

๑๒๒. รัฐบาลได้ร่วมกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคมดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น ทั้งในเชิงป้องกัน ช่วยเหลือ รวมทั้งการระบบการจัดเก็บข้อมูล โดยมีโครงการที่สำคัญ อาทิ

๑) การป้องกัน โดยการจัดตั้ง “คลินิกวัยรุ่น” เพื่อให้คำปรึกษา การพัฒนาทักษะชีวิต การให้ความรู้ เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและวางแผนครอบครัว อีกทั้งยังมีการจัดทำ “แผนงานส่งเสริมสุขภาพทางเพศ” ที่มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย จัดทำโดยมูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.) โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) นอกจากนี้ สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ ร่วมกับสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำโครงการอบรมเพศศึกษารอบด้านและทักษะชีวิตแก่นักเรียน ภายใต้โครงการดังกล่าว ได้มีการจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและ ข้อมูลแหล่งความช่วยเหลือในกรณีที่ประสบปัญหา

๒) การช่วยเหลือ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้จัดบริการช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กที่ประสบปัญหา ในรูปของที่พักอาศัย การดูแลสุขภาพ การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการฝึกอาชีพ ตัวอย่างเช่น บ้านพักฉุกเฉิน ของสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ ได้ดำเนินโครงการเพิ่มต้นทุนชีวิตให้มารดาวัยรุ่น เพื่อสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างแม่-ลูก และให้สนับสนุนให้มารดาวัยรุ่นได้มีโอกาสศึกษาต่อ ขณะเดียวกันก็สามารถเลี้ยงบุตรไปพร้อมกัน เพื่อลดอัตราการทอดทิ้งบุตรของมารดาวัยรุ่น

๓) การพัฒนากระบวนการจัดเก็บข้อมูล กระทรวงสาธารณสุขได้พัฒนาฐานข้อมูลเฝ้าระวังแม่วัยรุ่นและการคลอดบุตร โดยการวิเคราะห์ข้อมูลการเกิดของสำนักทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อมูล และแนวโน้มในภาพรวมของประเทศ รวมทั้งการกำหนดนโยบายและการวางแผนงานเพื่อลดการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น

๑๒๓. เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) การป้องกัน ๒) การช่วยเหลือและบำบัดฟื้นฟู ๓) การเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่กลุ่มผู้นำทางความคิดของเด็กและเยาวชน ๔) การขจัดสิ่งยั่วยุและอิทธิพลจากสื่อ ๕) การผลักดันด้านนโยบาย และ ๖) การสำรวจข้อมูล การพัฒนาระบบงานและการติดตามผล

ข้อ ๑๓ เศรษฐกิจและสังคม

ความยากจน

๑๒๔. อัตราประชากรที่อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจนลดลงอย่างต่อเนื่องจากช่วงการรายงานฉบับที่แล้ว ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าผู้หญิงที่อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจนลดลงจากร้อยละ ๒๐.๓ ในปี ๒๕๔๓ เป็นร้อยละ ๗.๘ ในปี ๒๕๕๒ และผู้ชายที่อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจนลดลงจากร้อยละ ๒๑.๗ เป็น ร้อยละ ๘.๕ ในช่วงเวลาเดียวกัน^๔

หัวหน้าครัวเรือนสตรี

๑๒๕. จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี ๒๕๕๐ มีสตรีเป็นหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๔.๗๐ เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ ๒๖.๘ ในปี ๒๕๔๖ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นหญิงมีรายได้น้อยกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นชาย อย่างไรก็ตาม ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นหญิงมีรายได้เฉลี่ยสูงขึ้นจาก ๑๒,๙๘๗ บาท ในปี ๒๕๔๗ เป็น ๑๗,๐๓๙ บาท ในปี ๒๕๕๐ อีกทั้ง ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นหญิงมีความยากจนมีน้อยกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นชาย (ร้อยละ ๗.๐๖ และ ๘.๑๖ ตามลำดับ)

สินเชื่อ

๑๒๖. รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการเพื่อให้หญิงชายเข้าถึงแหล่งเงินทุนและสินเชื่อ รวมทั้งการลดหนี้สินอย่างเท่าเทียมกัน ตัวอย่างที่ชัดเจน ได้แก่ พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยพระราชบัญญัติฯ กำหนดให้มีกรรมการหญิงชายในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน กองทุนฯ มีเป้าหมาย คือ ๑) ให้มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ๒) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการและบริหารระบบเงินกองทุน ๓) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งในเรื่องการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจุบันมีกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน ๗๙,๒๕๕ กองทุน และมีเงินหมุนเวียนประมาณ ๘ หมื่นล้านบาท จากแรกก่อตั้งจำนวน ๗,๑๒๕ กองทุน

การประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๑๒๗. ประเทศไทยได้ดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการสตรี โดยการจัดตั้งสมาคมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสตรีไทย เมื่อปี ๒๕๕๐ เพื่อสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการสตรี พัฒนาศักยภาพ การบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการสตรี การจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ การจัดทำระบบ e-training และการพัฒนาขีดความสามารถ

^๔ เส้นความยากจนในปี ๒๕๕๓ ถูกกำหนดที่การมีรายได้เดือนละ ๑.๖๗๘ บาทต่อคนต่อเดือน

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้ประกอบการสตรี เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจ

นันทนาการและวัฒนธรรม

๑๒๘. จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี ๒๕๔๗ พบว่า ผู้หญิงมีการใช้เวลาว่างใกล้เคียงกับผู้ชาย แม้ว่าจะมีข้อท้าทายเนื่องมาจากผู้หญิงใช้เวลาในการทำงานบ้านและดูแลสมาชิกในครอบครัวมากกว่าผู้ชาย โดยผู้หญิงมีเวลาว่างประมาณ ๓.๔ ชั่วโมงต่อวัน ขณะที่ผู้ชายมีเวลาว่าง ๓.๘ ชั่วโมงต่อวัน

๑๒๙. คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ อนุญาตให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างสตรีในหน่วยงานภาครัฐมีสิทธิลาไปถือศีลและปฏิบัติธรรม ณ สถานปฏิบัติธรรม เป็นเวลา ๑-๓ เดือน โดยไม่ถือเป็นวันลา ซึ่งแต่เดิมมีเพียงข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างชายเท่านั้นที่มีสิทธิในการลาบวช

ข้อ ๑๔ สตรีในชนบท

สถานการณ์ทั่วไป

๑๓๐. จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี ๒๕๕๓ พบว่า มีครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ๑๐.๗ ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ ๕๒.๕ และมีประชากรรวม ๓๖.๖ ล้านคน แบ่งเป็นผู้หญิง ๑๘.๕ ล้านคน ผู้ชาย ๑๘.๑ ล้านคน จำนวนครัวเรือนยากจนลดลงจากร้อยละ ๑๘.๕ ในปี ๒๕๔๓ เป็นร้อยละ ๗.๒ ในปี ๒๕๕๒ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้หญิงมีความยากจนน้อยกว่าที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ชาย คือ ร้อยละ ๖.๕ และ ๗.๕ ตามลำดับ

กลุ่มช่วยเหลือตนเองและสหกรณ์

๑๓๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความสำคัญกับกิจการสหกรณ์ในฐานะสถาบันที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภาคการเงิน การผลิต และการค้า สหกรณ์มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนสตรีชนบทในการเข้าเงินทุนหมุนเวียนและการพัฒนาศักยภาพเพื่อโอกาสในการสร้างอาชีพ ในปี ๒๕๕๓ ในประเทศไทยมีสหกรณ์ทั้งหมด ๗,๘๓๗ แห่ง โดยมีสมาชิกสหกรณ์เป็นผู้หญิง ๔.๒๗๑ ล้านคน ผู้ชาย ๖.๒๙๒ ล้านคน

การมีส่วนร่วมของสตรีในชุมชน

๑๓๒. สตรีชนบทมีส่วนร่วมในชุมชนผ่านกิจกรรมที่จัดโดยองค์กรชุมชน รวมถึงกลุ่มพัฒนาอาชีพ ธนาคารชุมชน และสวัสดิการชุมชน ในปี ๒๕๕๑ มีองค์กรชุมชนที่ได้รับการรับรองสถานภาพโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จำนวน ๔๑,๖๕๐ องค์กร โดยมีผู้นำชุมชน (กรรมการขององค์กรชุมชน) จำนวน ๑๑๖,๑๑๖ คน เป็นผู้หญิงร้อยละ ๔๗.๓๙ จากจำนวนกรรมการองค์กรชุมชนทั้งหมด

ด้านสุขภาพ

๑๓๓. รัฐบาลได้เร่งผลิตแพทย์เพื่อชาวชนบท เพื่อให้ผู้ใช้บริการในชนบทสามารถเข้าถึงและได้รับบริการตรงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในแต่ละท้องถิ่น รวมถึงความต้องการเฉพาะของสตรี คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๓ เห็นชอบโครงการผลิตแพทย์เพื่อชาวชนบท และให้โอกาสนักเรียนในชนบทได้ศึกษาสาขาแพทยศาสตร์ โดยมีเป้าหมายผลิตแพทย์ในชนบท ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ - ๒๕๖๒ รวม ๖,๘๐๗ คน

๑๓๔. จากการสำรวจอนามัยการเจริญพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าผู้หญิงในชนบทสมรสและเจริญพันธุ์หญิงเร็วกว่าหญิงในเขตเทศบาล และมีจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยสูงกว่าที่อยู่ในเขตเทศบาล คือ ร้อยละ ๑.๔๐ ต่อคน และ ๑.๑๑ ต่อคนตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้หญิงนอกเขตเทศบาล (ร้อยละ ๕๙.๘) ตรวจหาก่อนที่ได้นามสูงกว่าผู้หญิงในเขตเทศบาล (ร้อยละ ๕๔.๖) และผู้หญิงนอกเขตเทศบาล (ร้อยละ ๕๒.๑) ได้รับการตรวจหาปากมดลูกมากกว่าหญิงที่อยู่ในเขตเทศบาล (ร้อยละ ๖๔.๓)

สตรีกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๑๓๕. บทเรียนจากการจัดการภัยพิบัติจากสึนามิ เมื่อปี ๒๕๔๘ แสดงให้เห็นว่าการจัดการที่ไม่มีมุมมองเพศภาวะส่งผลเกิดการให้ความช่วยเหลือและการเข้าถึงความช่วยเหลือของหญิงชายไม่เท่าเทียมกัน รัฐบาลไทยโดยการดำเนินการของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคประชาสังคมองค์กรเอกชน ได้ร่วมจัดทำ “คู่มือการจัดการภัยพิบัติ : มุมมองมิติหญิงชาย” เพื่อเป็นแนวทางแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการจัดการภัยพิบัติ คู่มือดังกล่าวให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในกระบวนการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งหมด รวมทั้งลดปัญหาที่เป็นสิ่งปิดกั้นการเข้าถึงความช่วยเหลือของผู้หญิงในช่วงภัยพิบัติ นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและฟื้นฟูผู้ประสบภัยให้มีมุมมองเพศภาวะในการปฏิบัติงานอีกด้วย

สตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑๓๖. สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของเด็กและสตรี จากสถิติของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า ในปี ๒๕๕๓ ผลของสถานการณ์ความไม่สงบ ทำให้มีเด็กกำพร้า ๔,๐๓๕ คน และหญิงหม้ายจำนวน ๒,๑๐๔ คน

๑๓๗. รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กยต.) โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อความช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ประสบปัญหาจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง โดยที่ผ่านมาได้ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาจำนวน ๖,๘๑๑ ราย เป็นเงิน ๑๘๗,๐๕๙,๐๐๐ บาท โดยให้ความช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต บาดเจ็บ การฟื้นฟู ค่าใช้จ่าย การฝึกอาชีพ และอื่น ๆ

๑๓๘. นอกจากนั้น ยังได้จัดตั้งสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับ ศาสนา รับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การให้ข้อเสนอแนะ และเสริมสร้างความเสมอภาคและ สิทธิมนุษยชน อีกทั้ง รัฐสภาได้เห็นชอบพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งจะส่งผลให้สภาที่ปรึกษาฯ เปลี่ยนเป็น สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีการพัฒนาที่ดีในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรี โดยได้ระบุให้มีผู้แทนกลุ่มสตรี จังหวัดละ ๑ คน เป็นองค์ประกอบในสมาชิกสภา ด้วย

๑๓๙. ผลกระทบจากความรุนแรงในภาคใต้ที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้หญิงเปลี่ยนแปลงสถานภาพเป็นหัวหน้าครอบครัวและ รับผิดชอบในกิจกรรมทางเศรษฐกิจในครอบครัวมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน ผู้หญิงมีโอกาสและเข้าถึงโอกาส ในการทำงานมากขึ้น และมีตำแหน่งว่างที่ไม่ระบุเพศมากกว่าที่ระบุเพศเพิ่มขึ้นเป็น ๒ เท่า (ตาราง ๒๓)

ผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์

๑๔๐. จากการสำรวจประชากรชนเผ่าบนพื้นที่สูง ในปี ๒๕๔๕ พบว่า มีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวน ๑.๒ ล้านคน เป็น หญิง ๕.๙ แสนคน เป็นชาย ๖.๑ แสนคน โดยในจำนวนนี้ ๙.๕ แสนคนได้รับสัญชาติไทย สำหรับประชากรที่ยัง ไม่ได้รับสัญชาติได้มีการจดทะเบียนเพื่อพิจารณาดำเนินการให้ได้รับสัญชาติไทย แม้ว่าประชากรดังกล่าวจะถือว่าเป็น แรงงานเข้าเมืองผิดกฎหมายตามกฎหมายไทย แต่ประชากรดังกล่าวก็ยังได้รับสิทธิในเรื่องที่อยู่อาศัย การศึกษา การจ้างงาน และการรักษาพยาบาล รวมทั้งสามารถขออนุญาตทำงานจากกระทรวงแรงงานอย่างมี เงื่อนไข อาทิ กำหนดพื้นที่ทำงาน ประเภทของงาน

๑๔๑. ช่องทางในการร้องเรียนสิทธิสามารถทำได้โดยร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ รัฐบาลได้ร่วมมือ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชนเผ่า โดยการฝึกอบรมอาชีพและจัดกิจกรรมสร้าง รายได้ นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือเพื่อให้นักศึกษาแก่ผู้หญิงและเด็กหญิงชนเผ่าโดยเฉพาะ

ข้อ ๑๕ ความเสมอภาคทางกฎหมาย

๑๔๒. ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิเท่าเทียมกันทั้งในเรื่องการทำนิติกรรมสัญญา การจัดการทรัพย์สิน และการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๔๓. ประเด็นท้าทายในเรื่องความเสมอภาคทางกฎหมายในเรื่องความรู้ของสตรีในเรื่องกฎหมายนั้น ประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมาย นอกจากนี้ ยังได้จัดบริการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนทั่วประเทศ เพื่อให้ความรู้และให้ความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เช่น คลินิกยุติธรรม โดยกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) โดยสำนักงานอัยการสูงสุด นอกจากนี้ ในส่วนขององค์กรเอกชน มีหลายองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่สตรีโดยเฉพาะ เช่น สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ มูลนิธิเพื่อนหญิง ฯลฯ

ข้อ ๑๖ สิทธิเกี่ยวกับการสมรสและครอบครัว

๑๔๔. ประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างจริงจังตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี เพื่อให้สตรีมีสิทธิเกี่ยวกับการสมรสและครอบครัวอย่างเท่าเทียมกับบุรุษ โดยมีความก้าวหน้าในการดำเนินการประเด็นต่างๆ ดังนี้

สิทธิเช่นเดียวกันในการสมรสและการหมั้น

๑๔๕. มีการแก้ไขมาตรา ๑๔๔๕, ๑๔๔๖ และ ๑๔๔๗/๑ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้หญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเรียกร้องค่าทดแทนจากผู้อื่นซึ่งร่วมประเวณี หรือข่มขืน หรือพยายามข่มขืนคู่หมั้นของตน^๕

การให้ความคุ้มครองระหว่างการสมรส

๑๔๖. มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา โดยบัญญัติมาตรา ๒๗๖ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๐ ขยายความผิดฐานข่มขืน ครอบคลุมถึงการข่มขืนระหว่างการสมรส^๖

๑๔๗. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์เพื่อปกป้องคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกระทำ โดยปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิดและยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำเพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวไว้ได้ โดยรูปแบบวิธีการและขั้นตอนมีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไป (گردานาดูรายละเอียดย่อยหน้า ๓๓ - ๓๖)

การขาดจากการสมรส

๑๔๘. มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้สิทธิเท่าเทียมกันแก่สามีและภรรยาในการฟ้องหย่า โดยบัญญัติให้อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้^๗ หากสามีหรือภรรยาของตนอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันทริยาหรือสามีเป็นชู้หรือมีชู้ หรือร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจิดน อีกฝ่ายมีสิทธิในการฟ้องหย่า

^๕ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐

^๖ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐

^๗ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐

การสมรสซ้อน

๑๔๙. การสมรสซ้อนจะกระทำมิได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทยได้เชื่อมโยงข้อมูลการจดทะเบียนสมรสไปยังสำนักทะเบียนต่างๆ ทั่วประเทศ และมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อป้องกันการสมรสซ้อน โดยให้มีการบันทึกข้อมูลการสมรส ทำให้สามารถตรวจสอบสถานภาพการสมรสของผู้จะทำการสมรสก่อนการจดทะเบียนสมรสได้

สิทธิเช่นเดียวกันสำหรับคู่สมรสในส่วนการจัดการทรัพย์สิน

๑๕๐. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สามีภรรยาต่างมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินในส่วนที่เป็นสินส่วนตัว สำหรับสินสมรสได้ ทั้งสามีและภรรยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง (ภาคผนวก ฉ)

สิทธิและความรับผิดชอบในการปกครองบุตร

๑๕๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ กำหนดให้บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ในความปกครองของบิดามารดาอย่างเท่าเทียมกัน หากมีการหย่าร้างเกิดขึ้น อำนาจในการปกครองบุตรขึ้นอยู่กับตกลงกันของคู่กรณี หากตกลงกันไม่ได้ ศาลจะเป็นผู้ชี้ขาดโดยคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์สูงสุดของบุตรเป็นสำคัญ

การใช้ค่านาม

๑๕๒. พระราชบัญญัติค่านำนามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สิทธิแก่ผู้หญิงในการเลือกใช้ค่านำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ ในกรณีที่การสมรสสิ้นสุดลง ผู้หญิงมีสิทธิในการเลือกใช้ค่านำนามได้ตามความสมัครใจเช่นเดียวกัน (ภาคผนวก ช)

การใช้ชื่อสกุล

๑๕๓. ทั้งหญิงและชายมีสิทธิในการเลือกใช้ชื่อสกุลอย่างเท่าเทียมกัน แต่เดิมผู้หญิงที่จดทะเบียนสมรสต้องใช้ชื่อสกุลของฝ่ายชายภายหลังการจดทะเบียนสมรส ปัจจุบันพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๒ บัญญัติให้คู่สมรสมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามที่ตกลงกัน หรือต่างฝ่ายต่างใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

๑๕๔. เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ประเทศไทยได้ถอนข้อสงวนข้อ ๑๖ ของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบแล้ว

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

มาตราต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญที่กล่าวถึงการคุ้มครองสิทธิสตรีและความเสมอภาคหญิงชาย

- มาตรา ๔** ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง
- มาตรา ๕** ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองนี้เสมอ
- มาตรา ๓๐** บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน
- การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้
- มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่นย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม
- มาตรา ๔๐ (๖)** เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือผู้ทุพพลภาพย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีความรุนแรงทางเพศ
- มาตรา ๕๒** วรรค ๒ เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว
- มาตรา ๘๐** รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรมดังต่อไปนี้
- (๑) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ที่อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งพาตนเองได้

- มาตรา ๘๑ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม ดังต่อไปนี้
- (๒) ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน
- (๕) สนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว
- มาตรา ๘๒ รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศ และพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคตลอดจนต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งติดตามพันธกรณีที่ได้กระทำไว้กับนานาประเทศและองค์ระหว่างประเทศ
- มาตรา ๘๓ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน.....ด้านต่าง ๆ ...
- (๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง ... การมีส่วนร่วมของประชาชนในมาตรานี้ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชาย ที่ใกล้เคียงกัน
- มาตรา ๘๗ การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน... ต้องคำนึงถึงโอกาส สัดส่วนที่เหมาะสม และความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย
- มาตรา ๑๑๔ ให้คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาดำเนินการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมจากผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่น ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเท่าจำนวนที่จะพึงมีตามมาตรา ๑๑๑ วรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงองค์ประกอบจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน โอกาสและความเท่าเทียมกันทางเพศ สัดส่วนของบุคคลในแต่ละภาคตามวรรคหนึ่งที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งการให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วย
- มาตรา ๑๕๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่า มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการและทุพพลภาพ หากสภาผู้แทนราษฎรมิได้พิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภา ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้น มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด ทั้งนี้ โดยมีสัดส่วนหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

ภาคผนวก ข

บันทึกความเข้าใจความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ระดับชาติและระดับพื้นที่

ระดับชาติ ๓ ฉบับ ได้แก่

๑) การจัดทำบันทึกข้อตกลง เรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๖

๒) การจัดทำบันทึกข้อตกลง เรื่องการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนกรณีการค้าเด็กและหญิง พ.ศ. ๒๕๔๖

๓) การจัดทำบันทึกข้อตกลง เรื่องแนวทางการดำเนินงานขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง พ.ศ. ๒๕๔๖ และคู่มือการปฏิบัติงาน

ระดับพื้นที่ โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงในระดับพื้นที่ ๗ ฉบับ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ คือ

๑) บันทึกข้อตกลง เรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้ามนุษย์ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๔๙

๒) บันทึกข้อตกลง เรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ ๑๙ จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๔๙

๓) บันทึกข้อตกลง เรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้ามนุษย์ ในพื้นที่ ๖ จังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันตก พ.ศ. ๒๕๕๐

๔) บันทึกข้อตกลง เรื่องแนวทางปฏิบัติร่วมกันด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ ๘ จังหวัด ภาคใต้ฝั่งตะวันออก พ.ศ. ๒๕๕๐

๕) บันทึกข้อตกลงว่าด้วย แนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ ๑๗ จังหวัด ภาคเหนือ พ.ศ. ๒๕๕๐

๖) บันทึกข้อตกลงว่าด้วย แนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคกลางตอนล่าง พ.ศ. ๒๕๕๑

๗) บันทึกข้อตกลงว่าด้วย แนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคกลางตอนบน พ.ศ. ๒๕๕๑

ภาคผนวก ค

บันทึกความเข้าใจความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ๖ ฉบับ ได้แก่

๑) การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เรื่องความร่วมมือทวิภาคีว่าด้วยการจัดการค้าหญิงและเด็ก และการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๔๖

๒) บันทึกความเข้าใจประเทศในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์ ๖ ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา จีน พม่า ลาว เวียดนาม และไทย พ.ศ. ๒๕๔๗

๓) บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. ๒๕๔๘

๔) บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม พ.ศ. ๒๕๕๑

๕) บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลสหภาพพม่าว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๒

๖) การพัฒนาความร่วมมือกับรัฐบาลของประเทศต้นทาง และปลายทาง เพื่อคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างพัฒนาความร่วมมือกับมาเลเซีย สหรัฐอาหรับเอมิเรสต์ แอฟริกาใต้ และญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลีย

ภาคผนวก ง

เดิมพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้ระบุว่าการได้สัญชาติไทยมี ๓ วิธี ได้แก่ การได้สัญชาติไทยโดยการเกิด การสมรส และการขอแปลงสัญชาติ อย่างไรก็ตามมีเงื่อนไขในเรื่องการขอแปลงสัญชาติที่แตกต่างกันสำหรับชายหรือหญิงที่สมรสกับคนไทย โดยให้สิทธิเฉพาะหญิงต่างด้าวเท่านั้นที่จะได้สัญชาติไทยตามสามีคนไทย แต่หากเป็นชายต่างด้าวที่สมรสกับคนไทย หากประสงค์จะได้สัญชาติไทยจะต้องขอสัญชาติไทยโดยการขอแปลงสัญชาติเท่านั้น โดยจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วน ๕ ประการ ตามมาตรา ๑๐ ของพระราชบัญญัติ ได้แก่

- ๑) บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมายไทยและกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ
- ๒) มีความประพฤติดี
- ๓) มีอาชีพเป็นหลักฐาน
- ๔) มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ยื่นคำขอแปลงสัญชาติเป็นไทย เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- ๕) มีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ประเทศไทยจึงได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยตราพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙ โดยเพิ่มให้ผู้ที่เป็นสามีของผู้มีสัญชาติไทยได้รับการยกเว้น ไม่ต้องนำคุณสมบัติตามข้อ (๔) และข้อ (๕) มาบังคับใช้

ภาคผนวก จ

สถานการณ์สุขภาพในภาพรวมของผู้หญิงไทย

๑) จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โรคมะเร็งเป็นโรคกลุ่มเสี่ยงต่อการเสียชีวิตของสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งมะเร็งปากมดลูกและมะเร็งเต้านม โดยประเทศไทยพบผู้ป่วยสูงถึงปีละ ๑๐,๐๐๐ ราย เสียชีวิตปีละ ๔,๖๐๐ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้จัดทำโครงการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในโรงพยาบาลของรัฐทุกจังหวัด ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้หญิงอายุ ๓๐ - ๖๐ ปี จำนวน ๑๓ ล้านคน สำหรับมะเร็งเต้านม พบว่าในปี ๒๕๕๐ ร้อยละ ๕๘.๑ ของสตรีอายุระหว่าง ๓๐ - ๕๙ ปี ได้ตรวจหาก้อนที่เต้านมในรอบปีที่ผ่านมา เป็นการตรวจด้วยตนเอง ร้อยละ ๒๓.๖ โดยบุคลากรสาธารณสุขร้อยละ ๒๐.๓ และด้วยตนเองและบุคลากรสาธารณสุขร้อยละ ๑๔.๒ หญิงที่อยู่นอกเขตเทศบาลเคยตรวจหาก้อนที่เต้านมสูงกว่าในเขตเทศบาลเล็กน้อย (ร้อยละ ๕๙.๘ และ ๕๔.๖ ตามลำดับ)

๒) จากรายงานกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับการเฝ้าระวังโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง พ.ศ. ๒๕๕๑ พบว่าอัตราของผู้หญิงที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานสูงกว่าผู้ชายและโรคความดันโลหิตสูง สูงกว่าผู้ชายประมาณสองเท่าตัว จากสถิติผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ได้รับรายงานการรักษาในโรงพยาบาลในปี ๒๕๕๑ มีจำนวน ๖๔๕,๖๒๐ คน เป็นหญิง ๔๓๓,๗๘๔ คน และเป็นชาย ๒๑๑,๘๓๖ คน ส่วนจำนวนผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ได้รับรายงานการรักษาในโรงพยาบาล ปี ๒๕๕๑ มีจำนวน ๑,๑๔๕,๕๕๗ คน เป็นหญิง ๗๑๖,๕๙๒ คน และชาย ๔๒๘,๙๖๕ คน

๓) จากรายงานกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย

ปี ๒๕๕๑ พบว่า กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ติดเชื้อเอชไอวีมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน คือ มีสัดส่วนเท่ากับ ๐.๑๘ คนต่อประชากร ๑๐๐ คนต่อปี สูงกว่าปี ๒๕๔๘ ถึง ๓.๖ เท่า กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ ๒๒ ปี เป็นกลุ่มที่ติดเชื้อเอดส์สูงสุด

ปี ๒๕๕๔ พบว่า ผู้ชายมีสัดส่วนของอัตราป่วยเอดส์สูงกว่าเพศหญิงในกลุ่มอายุ ๐ - ๖๐ ปี เท่ากับ ๒ : ๑ อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มวัยรุ่น (นักเรียน/นักศึกษา) อายุ ๑๐ - ๑๙ ปี ผู้หญิงมีสัดส่วนของอัตราป่วยเอดส์สูงกว่าเพศชายเท่ากับ ๒ : ๑ ผู้ป่วยเอดส์ส่วนใหญ่มีปัจจัยเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์สูงร้อยละ ๘๔.๐๓ (เป็นเพศชาย รกร่วมเพศ ร้อยละ ๕๖.๒๑ และเป็นหญิงรักต่างเพศ ร้อยละ ๒๗.๘๒) รองลงมาเป็นกลุ่มที่ไม่ทราบปัจจัยเสี่ยงและอื่น ๆ ร้อยละ ๗.๘๙ กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดชนิดฉีดร้อยละ ๔.๔๓ กลุ่มที่ติดเชื้อจากมารดา ร้อยละ ๓.๖๒ กลุ่มรับเลือดร้อยละ ๐.๐๒ ตามลำดับ

ภาคผนวก ฉ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๔๗๖ สามีมรรยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้ ๘ ประการ คือ

๑) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนองซึ่งอสังหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ที่จำนองได้

๒) ก่อตั้งหรือกระทำให้สิ้นสุดลงทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์

๓) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกิน ๓ ปี

๔) ให้กู้ยืมเงิน

๕) ให้โดยเสนาหา เว้นแต่การให้ที่พอสมควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัว เพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา

๖) ประนีประนอมยอมความ

๗) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย

๘) นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล

ภาคผนวก ข

หลังจากพระราชบัญญัติค่านำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้ครบ ๑ ปี (๕ มิถุนายน ๒๕๕๑) มีผู้แจ้งขอเปลี่ยนค่านำหน้านาม “นางสาว” ดังนี้

- ๑) บุคคลที่จดทะเบียนสมรสใหม่ จำนวน ๘๕๒ ราย ขอใช้ ๓๕๑ ราย
- ๒) บุคคลที่จดทะเบียนหย่า จำนวน ๒๗๐ ราย ขอใช้ ๑๐๑ ราย
- ๓) บุคคลที่นำทะเบียนสมรสมาขอยื่นใช้ ๑๗๘ ราย
- ๔) บุคคลที่นำใบหย่ามายื่น ๔๘๐ ราย ขอใช้ ๔๗๙ ราย ส่วนอีก ๑ ราย ขอใช้ตำแหน่งนำหน้าชื่อตนเอง

ตารางที่ ๑ กรณีร้องเรียนด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อเด็ก เยาวชน สตรี และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
การได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมอันกระทบต่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษา	๔๐	๓๒
- กระทำต่อผู้หญิง	๑๕	
- กระทำต่อเด็ก และเยาวชน	๑๙	
- กระทำต่อผู้หลากหลายทางเพศ	๖	
การกระทำรุนแรงต่อเด็กและผู้หญิง	๓๗	๒๙.๖๐
- กระทำรุนแรงในครอบครัว	๑๔	
- กระทำรุนแรงในสถานศึกษา	๒๓	
การคุกคามทางเพศ	๑๓	๑๐.๔๐
-กระทำต่อผู้หญิง	๙	
-กระทำต่อเด็กและเยาวชน	๓	
-กระทำต่อผู้หลากหลายทางเพศ	๑	
การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศกำเนิดและเพศภาวะ	๑๐	๘.๐๐
- การกระทำต่อผู้หลากหลายทางเพศ	๑๐	
การกระทำต่อผู้หญิงเพื่อค้าประเวณี	๕	๔.๐๐
อื่นๆ	๒๐	๑๖.๐๐

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๓)

ตารางที่ ๒ คดีการค้ามนุษย์ ปี ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๓ จำแนกตามประเภทคดี

ประเภทคดีค้ามนุษย์	ปี ๒๕๕๒	ปี ๒๕๕๓
การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี	๕๖	๕๘
การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น	๑	-
การนำคนมาขอตาน	๖	๒
การบังคับตัวอวัยวะเพื่อการค้า	-	-
การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก	-	-
การเอาคนลงเป็นทาส	๔	-
การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	๒๗	๑๐
การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล	๑	-
รวมคดี	๙๕	๗๐

ที่มา : กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตารางที่ ๓ ผู้เสียหายและผู้ต้องหาจากการค้ามนุษย์ แยกตามประเภทคดี ปี ๒๕๕๓

ประเภทการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์	สถิติคดี ปี ๒๕๕๓	ผู้เสียหาย (คน)			ผู้ต้องหา (คน)		
		ทั้งหมด	ไทย	ต่างชาติ	ทั้งหมด	ไทย	ต่างชาติ
การแสวงหาประโยชน์จากการค้า ประเวณี	๕๘	๗๓	๕๑	๒๒	๙๓	๘๗	๖
การแสวงหาประโยชน์ทางเพศใน รูปแบบอื่น	-	-	-	-	-	-	-
การนำคนเข้ามาขอกาน	๒	๓	-	๓	๒	๒	-
การบังคับตัวอวัยวะเพื่อการค้า	-	-	-	-	-	-	-
การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อ ลามก	-	-	-	-	-	-	-
การเอาคนลงเป็นทาส	-	-	-	-	-	-	-
การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	๑๐	๑๑	-	๑๑	๒๐	๑๒	๘
การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการ ขูดรีดบุคคล	-	-	-	-	-	-	-
รวมคดีค้ามนุษย์ทั้งสิ้น	๗๐	๘๗	๕๑	๓๖	๑๑๕	๑๐๑	๑๔

ที่มา : กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตารางที่ ๔ จำนวน และร้อยละของสมาชิกวุฒิสภาจากการเลือกตั้งและสรรหา จำแนกเพศ

ผู้ได้รับการเลือกตั้ง / สรรหาเป็นสมาชิก วุฒิสภา	๒๕๕๑					๒๕๕๓				
	จำนวน			ร้อยละ		จำนวน			ร้อยละ	
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
สรรหา	๖๒	๑๒	๗๔	๘๓.๗๘	๑๖.๒๒					
เลือกตั้ง	๖๔	๑๒	๗๖	๘๔.๒๑	๑๕.๗๙	๑๗๙	๒๑	๒๐๐	๘๙.๕๐	๑๐.๕๐
รวม	๑๒๖	๒๔	๑๕๐	๘๔.๐๐	๑๖.๐๐	๑๗๙	๒๑	๒๐๐	๘๙.๕๐	๑๐.๕๐

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ตารางที่ ๕ ร้อยละของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกเพศ รายภาค

ภาค	ปี ๒๕๔๔		ปี ๒๕๔๘		ปี ๒๕๕๐	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
กรุงเทพมหานคร	๗๖.๑๙	๒๓.๘๑	๘๖.๐๕	๑๓.๙๕	๘๕.๕๓	๑๔.๔๗
ภาคกลาง	๘๗.๕๐	๑๒.๕๐	๘๘.๒๕	๑๑.๗๕	๘๒.๑๔	๑๗.๘๖
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๘๙.๘๓	๑๐.๑๗	๙๐.๓๙	๙.๖๑	๘๕.๖๓	๑๔.๓๗
ภาคใต้	๙๓.๙๗	๖.๐๓	๙๔.๑๒	๕.๘๘	๘๙.๘๐	๑๐.๒๐
ภาคเหนือ	๘๔.๓๔	๑๕.๖๖	๘๖.๖๓	๑๓.๓๗	๘๔.๗๐	๑๕.๓๐
รวมทั้งประเทศ	๘๗.๓๕	๑๒.๖๕	๘๙.๒๒	๑๐.๗๘	๘๕.๒๖	๑๔.๗๔

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ตารางที่ ๖ จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนและแบ่งเขตเลือกตั้ง จำแนกเพศ

ส.ส. รวม	๒๕๔๘					๒๕๕๐				
	จำนวน			ร้อยละ		จำนวน			ร้อยละ	
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ทั่วราชอาณาจักร	๔๔๗	๕๓	๕๐๐	๘๙.๔๐	๑๐.๖๐	๔๒๔	๕๖	๔๘๐	๘๘.๓๓	๑๑.๖๗
ส.ส. บัญชีรายชื่อ	๙๔	๖	๑๐๐	๙๔.๐๐	๖.๐๐	๗๓	๗	๘๐	๙๑.๒๕	๘.๗๕
ส.ส. แบบสัดส่วน										
ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	๓๕๓	๔๗	๔๐๐	๘๘.๒๕	๑๑.๗๕	๓๕๑	๔๙	๔๐๐	๘๗.๗๕	๑๒.๒๕

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ตารางที่ ๗ สัดส่วนหญิง/ชายในการเมืองส่วนท้องถิ่นและส่วนท้องถิ่น

สัดส่วนหญิง/ชายในการเมือง ส่วนท้องถิ่นและส่วนท้องถิ่น	จำนวน/(ร้อยละ)			จำนวน/(ร้อยละ)		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
	๒๕๕๙			๒๕๕๓		
การเมืองส่วนท้องถิ่น (ยกเว้นใน กทม.)	๑๔๓,๙๒๘	๑๘,๒๗๓	๑๖๒,๒๐๑	๑๑๕,๔๗๙	๑๔,๖๔๒	๑๓๐,๑๒๑
	(๘๘.๗๓)	(๑๑.๒๗)	(๑๐๐)	(๘๘.๗๕)	(๑๑.๒๕)	(๑๐๐)
กรุงเทพมหานคร	๓๔๒	๗๒	๔๑๔	๓๔๐	๗๔	๔๑๔
	(๘๒.๖๑)	(๑๗.๓๙)	(๑๐๐)	(๘๒.๑๒)	(๑๗.๘๗)	(๑๐๐)
สมาชิกสภากรุงเทพฯ	๔๙	๘	๕๗	๔๗	๑๐	๕๗
	(๘๕.๙๖)	(๑๔.๐๔)	(๑๐๐)	(๘๒.๔๖)	(๑๗.๕๔)	(๑๐๐)
สัดส่วนหญิง/ชายในการเมือง ส่วนท้องถิ่นและส่วนท้องถิ่น	จำนวน/(ร้อยละ)			จำนวน/(ร้อยละ)		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
	๒๕๕๙			๒๕๕๓		
สมาชิกสภาเขต	๒๙๓	๖๔	๓๕๗	๒๙๓	๖๔	๓๕๗
	(๘๒.๐๗)	(๑๗.๙๓)	(๑๐๐)	(๘๒.๐๗)	(๑๗.๙๓)	(๑๐๐)
การเมืองส่วนท้องถิ่น	๖๗,๕๕๓	๓,๐๐๑	๗๐,๕๕๔	๗๐,๗๖๙	๔,๗๙๙	๗๕,๕๖๘
	(๙๓.๑๑)	(๔.๑๔)	(๑๐๐)	(๙๓.๖๕)	(๖.๓๕)	(๑๐๐)
กำนัน	๗,๕๗๗	๒๒๘	๗,๘๐๕	๖,๖๗๗	๒๙๒	๖,๙๖๙
	(๙๗.๐๘)	(๒.๙๒)	(๑๐๐)	(๙๕.๘๑)	(๔.๑๙)	(๑๐๐)
ผู้ใหญ่บ้าน	๖๑,๙๗๖	๒,๗๗๓	๖๔,๗๔๙	๖๔,๐๙๒	๔,๕๐๗	๖๘,๕๙๙
	(๙๕.๗๒)	(๔.๒๘)	(๑๐๐)	(๙๓.๔๓)	(๖.๕๗)	(๑๐๐)
รวม	๒๑๑,๘๒๓	๒๑,๓๔๖	๒๓๓,๑๖๙	๑๘๖,๕๘๘	๑๙,๕๑๕	๒๐๖,๑๐๓
	(๙๐.๐๗)	(๙.๐๘)	(๑๐๐)	(๙๐.๕๓)	(๙.๔๗)	(๑๐๐)

ที่มา : กรมการปกครองท้องถิ่นข้อมูล ณ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๓

ตารางที่ ๘ จำนวนนักบริหารหญิง - ชาย ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ - ๒๕๕๓

ปี	ผู้บริหาร (ร้อยละ)			นักบริหารระดับสูง (ระดับ ๑๐ - ๑๑ เดิม)(ร้อยละ)			นักบริหารระดับต้น (ระดับ ๙ เดิม) (ร้อยละ)		
	รวม	หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย
๒๕๔๖	๔๘๗	๑๐๒	๓๘๕	๒๔๓	๔๑	๒๐๒	๒๔๔	๖๑	๑๘๓
	(๑๐๐)	(๒๐.๙๕)	(๗๙.๐๖)	(๑๐๐)	(๑๖.๘๗)	(๘๓.๑๓)	(๑๐๐)	(๒๕.๐๐)	(๗๕.๐๐)
๒๕๔๗	๔๙๖	๑๐๐	๓๙๖	๒๓๘	๓๗	๒๐๑	๒๕๘	๖๓	๑๙๕
	(๑๐๐)	(๒๐.๑๖)	(๗๙.๘๔)	(๑๐๐)	(๑๕.๕๕)	(๘๔.๔๕)	(๑๐๐)	(๒๔.๔๒)	(๗๕.๕๘)
๒๕๔๘	๕๐๘	๑๑๑	๓๙๗	๒๔๑	๔๙	๑๙๒	๒๖๗	๖๒	๒๐๕
	(๑๐๐)	(๒๑.๘๕)	(๗๘.๑๕)	(๑๐๐)	(๒๐.๓๓)	(๗๙.๖๗)	(๑๐๐)	(๒๓.๒๒)	(๗๖.๖๘)
๒๕๔๙	๕๑๐	๑๑๘	๓๙๒	๒๔๑	๕๐	๑๙๑	๒๖๙	๖๘	๒๐๑
	(๑๐๐)	(๒๓.๑๔)	(๗๖.๘๖)	(๑๐๐)	(๒๐.๗๕)	(๗๙.๒๕)	(๑๐๐)	(๒๕.๒๘)	(๗๕.๗๒)
๒๕๕๐	๕๑๓	๑๑๔	๓๙๙	๒๔๔	๔๘	๑๙๖	๒๖๙	๖๖	๒๐๓
	(๑๐๐)	(๒๒.๒๒)	(๗๗.๗๘)	(๑๐๐)	(๑๙.๖๗)	(๘๐.๓๓)	(๑๐๐)	(๒๔.๕๔)	(๗๕.๔๖)
๒๕๕๑	๕๑๖	๑๐๙	๔๐๗	๒๔๓	๕๐	๑๙๓	๒๗๓	๕๙	๒๑๔
	(๑๐๐)	(๒๑.๑๒)	(๗๘.๘๘)	(๑๐๐)	(๒๐.๕๘)	(๗๙.๔๒)	(๑๐๐)	(๒๑.๖๑)	(๗๘.๓๙)
๒๕๕๒	๕๒๑	๑๒๖	๓๙๕	๒๔๗	๕๕	๑๙๒	๒๗๔	๗๑	๒๐๓
	(๑๐๐)	(๒๔.๑๘)	(๗๕.๘๒)	(๑๐๐)	(๒๒.๒๗)	(๗๗.๗๓)	(๑๐๐)	(๒๕.๙๑)	(๗๔.๐๙)
๒๕๕๓	๕๓๖	๑๓๑	๔๐๕	๒๕๒	๕๖	๑๙๖	๒๘๔	๗๕	๒๐๙
	(๑๐๐)	(๒๔.๔๔)	(๗๕.๕๖)	(๑๐๐)	(๒๒.๒๒)	(๗๗.๗๘)	(๑๐๐)	(๒๖.๔๑)	(๗๓.๕๙)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๓

ตารางที่ ๙ ร้อยละของผู้บริหารในภาคราชการตามประเภท จำแนกเพศ

ผู้บริหารตามกลุ่ม ข้าราชการ	๒๕๔๙		๒๕๕๐		๒๕๕๑		๒๕๕๒	๒๕๕๓
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	หญิง	หญิง
พลเรือนสามัญ	๘๒.๖๙	๑๗.๓๑	๘๓.๘๙	๑๖.๑๑	๘๓.๒๒	๑๖.๖๘	๑๘.๒๓	๑๘.๐๕
ตำรวจ	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐	๙๙.๑๑	๐.๘๙	๙๙.๑๔	๐.๘๖	๑.๐๓	๐.๙๖
ตุลาการ	๙๑.๓๘	๘.๖๒	๙๗.๑๔	๒.๘๖	๙๓.๙๘	๖.๐๒	๘.๗๐	๗.๕๓
อัยการ	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ	๕๒.๙๔	๔๗.๐๖	๔๕.๐๐	๕๕.๐๐	๖๒.๕๐	๓๗.๕๐	๒๗.๒๗	๒๕.๐๐
รัฐสภา	๕๕.๕๖	๔๔.๔๔	๖๔.๗๑	๓๕.๒๙	๖๖.๖๗	๓๓.๓๓	๓๑.๕๘	๓๘.๘๙
สถาบันการศึกษา	๗๒.๘๗	๒๗.๑๓	๗๕.๗๕	๒๔.๒๕	-	-	๒๗.๓๖	๒๖.๙๒

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ๒๕๕๓

ตารางที่ ๑๐ อัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากร ในช่วงปีพ.ศ.๒๕๔๓ และ ๒๕๔๘

ช่วงวัย	๒๕๔๓			๒๕๔๘		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ประชากรอายุ ๖ ปีขึ้นไป	๙๒.๖	๙๒.๖	๘๙.๒	๙๓.๑	๙๔.๗	๙๑.๔
ประชากรอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป	๘๖.๖	๙๑.๒	๘๒.๔	๘๘.๗	๙๒.๗	๘๕.๒

หมายเหตุ: ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเป็นช่วงเวลา (ไม่ได้จัดเก็บทุกปี)

ที่มา: สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๔๓ และการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร

ตารางที่ ๑๑ จำนวนการเข้าศึกษาของนักเรียนในระบบการศึกษา จำแนกเพศ

ระดับการศึกษา	จำนวนทั้งหมด	
	ผู้หญิง	ผู้ชาย
ระดับประถมศึกษา	๒,๖๐๐,๑๔๑	๒,๗๗๐,๔๐๕
ระดับมัธยมศึกษา	๒,๔๓๔,๘๒๓	๒,๓๓๔,๓๗๕
ระดับอุดมศึกษา	๑,๓๑๘,๐๒๕	๑,๑๐๙,๙๙๑

ที่มา: สำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

ตารางที่ ๑๒ ตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ๓ เอ: ขจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษา
ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาภายในปี ๒๕๔๘ และในทุกระดับการศึกษาภายในปี ๒๕๕๘

ตัวชี้วัด MDGs	๒๕๓๓	๒๕๓๘	๒๕๔๓	๒๕๔๘	๒๕๕๑	เป้าหมาย MDGs	เป้าหมาย MDGs+
๑. อัตราส่วนนักเรียนหญิงต่อชายระดับประถมศึกษา	๐.๙๕	๐.๙๔	๐.๙๓	๐.๙๔	๐.๙๔	๑ (๒๕๕๒)	-
๒. อัตราส่วนนักเรียนหญิงต่อชายระดับมัธยมศึกษา	๐.๙๗	๑.๐๒	๑.๐๑	๑.๐๔	๑.๐๔	๑ (๒๕๕๘)	-
๓. ๑. อัตราส่วนนักเรียนหญิงต่อชายระดับอุดมศึกษา	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๒	๑.๒๐	๑.๑๙	๑ (๒๕๕๘)	-

ที่มา : รายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๒

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรกฎาคม ๒๕๕๓

ตารางที่ ๑๓ จำนวนนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาและเพศ พ.ศ. ๒๕๕๐

สาขาวิชา	หญิง	ชาย	รวม
การศึกษา	๖๓,๓๙๘	๓๐,๖๐๘	๙๔,๐๐๖
เกษตรศาสตร์	๒๓,๕๔๗	๒๗,๘๕๐	๕๑,๓๙๗
งานบริการ	๔๗,๖๗๙	๑๗,๒๔๑	๖๔,๙๒๐
มนุษยศาสตร์และศิลปะ	๙๘,๘๕๕	๖๓,๖๓๐	๑๖๒,๔๘๕
วิทยาศาสตร์	๑๐๒,๙๖๓	๙๕,๑๖๙	๑๙๘,๑๓๒
วิศวกรรม	๔๐,๒๘๖	๑๔๓,๗๙๒	๑๘๔,๐๗๘
สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจและกฎหมาย	๕๙๔,๗๓๓	๔๑๐,๒๐๓	๑,๐๐๔,๙๓๖
สุขภาพและสวัสดิการ	๖๒,๑๔๖	๒๖,๙๓๐	๘๙,๐๗๖
รวม	๑,๐๓๓,๖๐๗	๘๑๕,๔๒๓	๑,๘๔๙,๐๓๐

ที่มา : ฐานข้อมูลรายบุคคลด้านนักศึกษา ภาคการศึกษา ๑/๒๕๕๐ ของสถาบันอุดมศึกษาจำนวน ๑๔๕ แห่ง
๓ ตุลาคม ๒๕๕๑

ตารางที่ ๑๔ จำนวนนักเรียนหญิง-ชายในระดับอาชีวศึกษา

ปี	หญิง	ชาย	ทั้งหมด
๒๐๐๘	๒๗๑,๓๗๕	๔๐๑,๐๕๙	๖๘๑,๔๓๔
๒๐๐๙	๒๗๙,๒๔๖	๔๑๕,๘๕๐	๖๙๕,๐๙๖

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๕๑

ตารางที่ ๑๕ จำนวนนักเรียน นักศึกษาในโครงการกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ

ปีการศึกษา	ผู้กู้รายเก่า		ผู้กู้รายใหม่		รวม	
	ราย	ล้านบาท	ราย	ล้านบาท	ราย	ล้านบาท
๒๕๔๓	๓๙๕,๘๗๑	๗,๗๖๙.๖๙	๒๐๐,๐๑๑	๒,๒๒๐.๗๖	๕๙๕,๘๘๒	๙,๙๙๐.๔๕
๒๕๔๔	๓๖๗,๘๔๐	๗,๒๓๕.๘๐	๒๖๗,๘๙๗	๓,๘๒๘.๔๘	๖๓๕,๗๓๗	๑๑,๐๖๔.๒๘
๒๕๔๕	๓๙๓,๓๒๑	๘,๐๘๐.๓๐	๒๒๓,๐๔๕	๒,๔๕๒.๔๕	๖๑๖,๓๖๖	๑๐,๕๓๒.๗๕
๒๕๔๖	๓๗๓,๐๙๕	๗,๓๖๗.๓๑	๑๕๖,๓๔๐	๑,๕๙๐.๔๗	๕๒๙,๔๓๕	๘,๙๕๗.๗๘
๒๕๔๗	๒๘๑,๒๖๕	๔,๗๓๑.๓๒	๑๙๘,๔๓๑	๒,๒๗๖.๐๖	๔๗๙,๖๙๖	๗,๐๐๗.๓๘
๒๕๔๘	๒๘๘,๖๙๔	๕,๐๖๕.๔๔	๑๙๓,๒๕๖	๑,๙๗๖.๐๗	๔๘๑,๙๕๐	๗,๐๔๑.๕๑

ที่มา : สำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตารางที่ ๑๖ สถานะการทำงานของประชากรจำแนกเพศ

ปี/เพศ	รวม	สถานะการทำงาน (ร้อยละ)					
		นายจ้าง	ประกอบ ธุรกิจส่วนตัว	ช่วยธุรกิจ ในครัวเรือน	ลูกจ้าง รัฐบาล	ลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ	ลูกจ้าง เอกชน
๒๕๔๕	๑๐๐	๓.๒	๓๐.๙	๒๕.๕	๖.๘	๑.๐	๓๒.๖
ชาย	๑๐๐	๔.๖	๓๘.๔	๑๕.๙	๖.๘	๑.๓	๓๓.๐
หญิง	๑๐๐	๑.๔	๒๑.๖	๓๗.๓	๖.๘	๐.๖	๓๒.๒
๒๕๕๐	๑๐๐	๓.๐	๓๑.๘	๒๑.๒	๗.๘	๐.๙	๓๕.๒
ชาย	๑๐๐	๔.๒	๓๖.๙	๑๔.๐	๘.๐	๑.๒	๓๕.๗
หญิง	๑๐๐	๑.๕	๒๕.๙	๒๙.๗	๗.๕	๐.๖	๓๔.๖
๒๕๕๓	๑๐๐	๒.๗	๓๑.๘	๒๒.๖	๘.๘	๐.๙	๓๓.๒
ชาย	๑๐๐	๓.๗	๓๗.๑	๑๕.๓	๘.๔	๑.๐	๓๔.๔
หญิง	๑๐๐	๑.๕	๒๕.๖	๓๑.๑	๙.๒	๐.๖	๓๑.๙

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส ๓) พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๕๓ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ ๑๗ : การส่งเสริมการจ้างงานสำหรับประชากรหญิงและชาย ระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๐-๒๕๕๒

การส่งเสริมการจ้างงาน	ปีงบประมาณ		
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒
การจัดหางานในประเทศ			
๑) ผู้ลงทะเบียนสมัครงาน (ราย)			
ชาย	๑๗๑,๑๙๑	๒๑๒,๕๓๕	๓๒๙,๐๔๙
หญิง	๒๓๐,๒๖๕	๒๗๑,๕๓๘	๔๑๔,๖๘๒
๒) ตำแหน่งงานว่าง (ราย)			
ชาย	๙๕,๔๒๘	๙๑,๒๗๗	๘๓,๗๙๕
หญิง	๖๑,๓๙๖	๕๓,๒๑๕	๔๗,๑๔๗
ไม่ระบุ	๒๕๒,๒๐๓	๒๘๐,๓๑๕	๒๕๑,๘๑๐
อัตราตำแหน่งงานว่างไม่ระบุเพศต่อตำแหน่งงานว่าง (ร้อยละ)	๖๑.๖๖	๖๕.๙๙	๗๒.๖๒
๓) บรรจุงาน (ราย)			
ชาย	๖๓,๘๙๗	๘๙,๐๐๘	๑๑๓,๐๘๒
หญิง	๙๑,๗๒๕	๑๒๗,๐๗๕	๑๖๒,๑๗๑
อัตราการสมัครงานต่อการบรรจุงาน (ร้อยละ)			
ชาย	๓๗.๓	๔๑.๙	๓๔.๔
หญิง	๓๙.๘	๕๓.๒	๖๐.๙
การส่งเสริมการมีงานทำ			
แนะแนวอาชีพให้นักเรียนนักศึกษา/ประชาชนทั่วไป (ราย)			
ชาย	๓๐๔,๘๗๕	๓๙๒,๓๘๒	๓๕๔,๖๘๘
หญิง	๔๑๑,๙๖๓	๕๑๗,๕๘๓	๔๕๔,๘๙๑
รวม	๗๑๖,๘๓๘	๙๐๙,๘๖๕	๘๐๙,๕๗๙

ที่มา : รายงานผลการปฏิบัติงานจัดหางานในประเทศ ระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

ตารางที่ ๑๘ เวลาที่ใช้ในการบริการในครัวเรือน และการให้บริการดูแลสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย
ของประชากรอายุตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ

การใช้เวลา	ผู้หญิง	ผู้ชาย
การให้บริการในครัวเรือน	๒.๗ ชั่วโมง/วัน	๑.๕ ชั่วโมง/วัน
การให้บริการดูแลสมาชิกในครัวเรือน	๓.๓ ชั่วโมง/วัน	๒ ชั่วโมง/วัน
รวม	๖ ชั่วโมง/วัน	๓.๕ ชั่วโมง/วัน

ที่มา : สรุปลงจากการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ. ๒๕๔๗ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ ๑๙ ค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือนของลูกจ้าง จำแนกเพศ

พ.ศ.	รวม	ชาย	หญิง
๒๕๔๕	๖,๗๐๔	๗,๑๔๑	๖,๑๕๒
๒๕๔๖	๖,๙๑๒	๗,๓๓๔	๖,๓๘๕
๒๕๔๗	๗,๐๑๕	๗,๓๗๒	๖,๕๖๐
๒๕๔๘	๗,๕๓๘	๗,๙๐๓	๗,๐๙๙
๒๕๔๙	๗,๙๓๐	๘,๑๙๔	๗,๖๐๘
๒๕๕๐	๘,๒๗๙	๘,๖๓๓	๗,๘๔๗
๒๕๕๑	๘,๐๒๐	๘,๒๘๙	๘,๖๙๗
๒๕๕๒	๘,๙๘๓	๙,๑๒๕	๘,๗๑๐
๒๕๕๓	๙,๖๐๗	๙,๗๓๕	๙,๔๔๙

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (ไตรมาส ๓) พ.ศ. ๒๕๔๕- ๒๕๕๓
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ ๒๐ ร้อยละการพัฒนาศักยภาพแรงงานหญิงและชายระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๐-๒๕๕๑

การพัฒนาศักยภาพแรงงาน	ปีงบประมาณ		
	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒
พัฒนาฝีมือและศักยภาพแรงงานใหม่ (ร้อยละ)			
ชาย	๗๐.๔	๖๘.๑	๖๗.๘
หญิง	๒๙.๖	๓๑.๙	๓๒.๒
พัฒนาแรงงานมีฝีมือ (ร้อยละ)			
ชาย	๔๔.๗	๔๒.๕	๔๔.๑
หญิง	๕๕.๓	๕๗.๕	๕๕.๙
ส่งเสริมอาชีพอิสระ (ร้อยละ)			
ชาย	๒๐.๘	๑๒.๑	๑๖.๔
หญิง	๗๙.๒	๘๗.๙	๘๓.๖
ยกระดับฝีมือและศักยภาพแรงงาน (ร้อยละ)			
ชาย	๕๔.๙	๕๔.๓	๕๓.๒
หญิง	๔๕.๑	๔๕.๗	๔๖.๘

ที่มา : รายงานผลการปฏิบัติงานการส่งเสริมศักยภาพแรงงาน ระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒
กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

ตารางที่ ๒๑ : ตารางเปรียบเทียบจำนวนของแรงงานนอกระบบ จำแนกตามเพศ (พ.ศ.๒๕๔๙-๒๕๕๒)

ปี	จำนวนของแรงงานนอกระบบ	
	หญิง	ชาย
๒๕๔๙	๙,๘๗๕,๐๐๐	๑๑,๙๔๒,๘๐๐
๒๕๕๐	๑๐,๘๔๙,๒๐๐	๑๒,๔๓๑,๕๐๐
๒๕๕๑	๑๑,๐๙๙,๙๒๘	๑๓,๐๐๕,๗๗๘
๒๕๕๒	๑๑,๑๒๑,๓๗๙	๑๓,๑๙๖,๔๐๔

ที่มา : การสำรวจแรงงานนอกระบบ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๙- พ.ศ. ๒๕๕๒ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ ๒๒ จำนวนแรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติ (พม่า ลาว กัมพูชา) ที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย และได้รับใบอนุญาตทำงาน (มาตรา ๑๓ และมติ ครม.) ทหาราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๒

แรงงานต่างด้าว	พ.ศ.๒๕๕๐		พ.ศ.๒๕๕๑		พ.ศ.๒๕๕๒	
	กรรมกร	งานรับใช้ ในบ้าน	กรรมกร	งานรับใช้ ในบ้าน	กรรมกร	งานรับใช้ ในบ้าน
พม่า						
หญิง	๑๘๒,๓๓๘	๔๓,๓๗๒	๑๘๓,๓๔๘	๓๘,๒๓๙	๓๖๐,๗๑๓	๗๐,๘๒๒
ชาย	๒๕๓,๗๖๔	๙,๘๐๘	๒๔๔,๕๖๔	๑๐,๕๒๕	๔๙๖,๖๙๙	๑๕,๐๕๗
ลาว						
หญิง	๖,๕๐๕	๔,๙๗๙	๓,๗๗๗	๓,๒๒๑	๓๐,๖๑๔	๑๓,๓๖๒
ชาย	๙,๑๐๘	๑,๐๖๗	๔,๙๓๖	๘๖๖	๓๗,๔๑๓	๒,๙๑๖
กัมพูชา						
หญิง	๗,๗๕๕	๑,๕๘๙	๔,๑๗๑	๘๔๐	๒๔,๙๓๙	๓,๓๔๔
ชาย	๑๔,๙๓๔	๕๑๓	๖,๘๔๑	๒๔๒	๔๑,๖๑๘	๑,๐๖๓

ที่มา : สถิติแรงงานต่างด้าว ณ เดือน กันยายน ๒๕๕๒ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

ตารางที่ ๒๓ : จำนวนการจัดหางานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามเพศ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑

จังหวัด	ผู้ลงทะเบียน สมัครงาน (ราย)		ผู้มาใช้บริการ จัดหางาน (ราย)		ตำแหน่งงานว่าง (ราย)			บรรจุงาน (ราย)	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ เพศ	ชาย	หญิง
ปัตตานี	๘๐๕	๑,๒๘๘	๒,๗๕๓	๕,๔๗๕	๓๘๕	๒๙๑	๑,๑๒๔	๕๐๒	๘๘๗
ยะลา	๑,๒๕๑	๑,๗๑๘	๓,๗๔๕	๗,๐๓๓	๗๔๙	๖๑๖	๒,๐๘๖	๙๔๐	๑,๔๔๘
นราธิวาส	๑,๒๕๗	๑,๔๐๑	๓,๖๘๔	๕,๒๐๔	๓๖๘	๒๙๖	๑,๕๔๔	๗๖๗	๑,๒๐๖

ที่มา : ข้อมูลการดำเนินโครงการจ้างงานในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ ๒๕๕๑

กรมการจัดหางาน

